

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 15 och 18 juni.

2 § Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Gustav Fridolin* (MP) avsagt sig uppdraget som suppleant i EU-nämnden.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Anmälan om kompletteringsval till EU-nämnden

Andre vice talmannen meddelade att Miljöpartiet de grönas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält *Kew Nordqvist* som suppleant i EU-nämnden.

Andre vice talmannen förklarade vald till

suppleant i EU-nämnden
Kew Nordqvist (MP)

4 § Anmälan om personlig ersättare för särskild företrädare för partigrupp

Andre vice talmannen meddelade att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp anmält *Tomas Tobé* som personlig ersättare för särskild företrädare för partigrupp från och med den 1 september.

5 § Anmälan om ordförande i utskott

Andre vice talmannen anmälde att *Elisabeth Svantesson* (M) valts till ordförande i arbetsmarknadsutskottet från och med den 19 juni.

6 § Meddelande om ändringar i kammarens sammanträdesplan

Andre vice talmannen meddelade att interpellationssvar skulle utgå tisdagen den 26 juni och onsdagen den 27 juni.

7 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2011/12:422

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:422 Innebörd och måluppfyllelse av fossilo-beroende fordonsflotta
av Anders Ygeman (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 16 augusti 2012.

Skälet till dröjsmålet är att tiderna i kammaren inte räckte till samt tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 21 juni 2012

Näringsdepartementet

Anna-Karin Hatt (C)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2011/12:424

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:424 Resurser mot skattefusk
av Peter Persson (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 13 september 2012.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 20 juni 2012

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2011/12:425

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:425 Jobbskatteavdragen
av Peter Persson (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 13 september 2012.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 20 juni 2012
Finansdepartementet
Anders Borg (M)
Enligt uppdrag
Rikard Jermsten
Expeditions- och rättschef

Prot. 2011/12:135
25 juni

8 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämnds-sammanträde

Andre vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 8 juni inkommit.

9 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2011/12:163 till justitieutskottet

Motioner
2011/12:U30 och U31 till utrikesutskottet

10 § Svar på interpellation 2011/12:346 om olyckor vid arbetsplatspraktik

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Mehmet Kaplan har frågat mig vad jag avser att göra för att säkerställa en godtagbar arbetsmiljö även för personer i arbetsmarknadsprogram och vilka åtgärder jag avser att vidta för att Arbetsförmedlingen ska ta denna fråga på större allvar. Han har vidare frågat mig om jag avser att ge Arbetsmiljöverket ökade resurser för att ökningen av olyckor vid arbetsplatspraktik ska förhindras och om jag avser att ta initiativ till att ändra regelverket så att en arbetssökande kan tacka nej till anvisningar som riskerar dennes hälsa.

Deltagare i ett arbetsmarknadspolitiskt program likställs med arbetstagare när det gäller tillämpliga delar av arbetsmiljölagens skyddsbestämmelser. Oavsett om man är praktikant eller anställd har man alltså rätt till en säker arbetsplats med en god arbetsmiljö. Av detta följer även att en arbetssökande inte är skyldig att tacka ja till ett anvisat arbete om detta riskerar den arbetssökandes hälsa. Om ett arbete innebär till exempel omedelbar och allvarlig fara för en arbetstagares liv kan ett skyddsombud besluta att arbetet ska avbrytas. Det finns även möjlighet för ett skyddsombud att förklara att hinder föreligger för visst arbete redan innan det påbörjas.

Det är viktigt att anordnare som sysselsätter deltagare i arbetsmarknadspolitiska program känner till sina skyldigheter och deltagarnas rättigheter. Alla anordnare som tar emot deltagare i arbetsmarknadspolitiska program får därför skriftlig information från Arbetsförmedlingen om att de har ett arbetsmiljöansvar enligt arbetsmiljölagen. Arbetsförmedlingen har även tagit fram en broschyr som ger de aktuella arbetsgivarna mer utförlig information om skyldigheter avseende arbetsmiljön.

Arbetsförmedlingen kontrollerar också i stor omfattning verksamheter inom sin regi. Regelbundna inspektioner och stickprov utförs hos anordnare. Arbetsförmedlingen har även utarbetat rutiner för hantering av oseriösa anordnare.

Arbetsmiljöverkets statistik över anmälda arbetsskador visar att anmälningarna för arbetsskador i samband med arbetsmarknadsåtgärder har ökat sedan 2007. Under samma period har anmälningarna totalt sett för alla kategorier minskat. Det finns dock inget som tyder på att deltagare i arbetsmarknadspolitiska program skadas i större utsträckning än ordinarie anställda; snarare är det tvärtom. Det är positivt att olyckorna totalt minskar, men målet är att arbetsmiljön ska bli bättre. Detta ska ske genom att åstadkomma säkrare jobb med minsta möjliga risk för att drabbas av arbetsrelaterade olyckor och sjukdomar, både för praktikanter och för ordinarie arbetstagare.

En särskild utredare har även gjort en översyn av arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningens regler om föreläggande, förbud, straffsanktioner och sanktionsavgifter i syfte att åstadkomma en klarare och enklare reglering. Utredningen bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Jag kommer mot denna bakgrund inte att vidta några åtgärder med anledning av Mehmet Kaplans frågor.

Anf. 2 MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Jag tackar statsrådet. Den här debatten handlar om hur vi ser på arbetsmarknaden i Sverige. I dag hörde vi på *Ekot* den tråkiga nyheten att olyckor på arbetsplatser tar alltför lång tid att utreda – detta enligt Åklagarmyndighetens riksenhet för miljö- och arbetsmiljömål. När det gäller byggolyckor, som är en av de vanligaste formerna och kanske den svåraste och farligaste sett ur hälso- och livsperspektiv, tar det mer än ett år innan de första förhören hålls.

Det är angeläget och viktigt att frågan tas på största allvar. Det är därför lite oroväckande att statsrådet inte avser att agera i någon mening. När jag lyssnar på statsrådets svar undgår det mig inte att det finns en del luckor i resonemanget.

Till exempel gäller det ungdomar inom bygg- och anläggningsbranschen. Med en växande arbetsmarknad ökar ansvaret för arbetsmiljön. Fler som arbetar i en bransch som går på högvarv innebär i många fall större risker. En stressig arbetssituation kan medföra att enskilda personer hamnar i situationer som inte är önskvärda. Detta är vi överens om.

Tittar vi på statistiken ser vi att fler unga än äldre råkar ut för arbetsolyckor. Antalet anmälda arbetsolyckor bland unga mellan 16 och 24 år har enligt uppgift ökat med 17 procent det senaste året. Det ska jämföras med 2 procent för samtliga sysselsatta.

Det är svåra siffror att hantera, särskilt med tanke på att vi har en relativt hög ungdomsarbetslöshet.

Till detta kommer en utredning från riksdagens utredningstjänst som visar att arbetsgivare inte tar hänsyn till de krav som regeringen ställer när det gäller arbetsskadeförsäkring. Arbetsförmedlingens instruktioner säger att alla som är placerade på en arbetsplats med anställningsstöd måste ha arbetsskadeförsäkring.

Jag lät riksdagens utredningstjänst undersöka hur stor andel av dem som är på en arbetsplats med arbetsmarknadsstöd, alltså de närmare 70 000 individer som omfattas av något av de arbetsmarknadspolitiska programmen, som inte hade arbetsskadeförsäkring. Man fick fram siffran 11,6 procent i den privata sektorn. Dessa individer, alltså ca 55 000 personer, hade ingen arbetsskadeförsäkring, trots att det finns ett krav på detta.

Kopplar man ihop dessa siffror med hur situationen är för personer i praktik ser vi att kontrollen har blivit sämre de senaste åren.

Därför frågar jag ministern vad hon avser att göra för att det ska bli bättring på detta område.

Anf. 3 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag tackar Mehmet Kaplan för interpellationen. Jag tänkte försöka hålla mig till frågorna om praktik, men jag kan ändå säga att också jag har nåtts av uppgifterna om Åklagarmyndighetens riksenhet och att det tar för lång tid att utreda. Det är klart att det är en oerhört aktuell och viktig fråga. På brott ska följa straff; det är min grunduppfattning. Då förutsätts att det utreds och att man insamlar bevis när det går att göra det och vittnesmål är färskt. Det är en fråga som ligger under justitieministerns ansvarsområde. Ytterst är det Rikspolisstyrelsen och de enskilda polismyndigheterna som måste prioritera sina resurser. Framför allt är det viktigt för att kunna förebygga olyckor genom att man lär sig någonting av en olycka som inträffat, så att den inte behöver upprepas. Detta tycker jag är oerhört angeläget.

Som jag sade i mitt interpellationssvar: Oavsett om man är praktikant eller anställd ska man ha rätt till en trygg arbetsplats och en god arbetsmiljö. Då är det förstas angeläget att Arbetsförmedlingen när man anordnar praktik och har kontakt med företag också noga går igenom arbetsmiljöaspekter och tillser att praktikanten i fråga inte utför uppgifter som denne inte får utbildning eller skyddsutrustning för. Man kan ur statistiken se att praktikanter tack och lov har lägre andel olyckor än övriga anställda. Det torde visa på att man tar frågan på stort allvar.

Statistiken över olycksfall bland personer i arbetsmarknadspolitiska program varierar starkt mellan olika branscher. Den följer i princip statistiken för arbetsolyckor. Till exempel har lager-, logistik-, bygg- och skogsarbete en större andel olycksfall. Det är allvarligt.

Det är viktigt att Arbetsförmedlingen tar denna fråga på stort allvar. Man informerar såväl muntligt som skriftligt, även i skriftligt informationsmaterial till arbetsgivaren. Då är det viktigt att man följer reglerna och att praktikanter som anser att de har en farlig arbetsmiljö tar upp det med Arbetsförmedlingen, så att praktikplatsen kan avbrytas. Praktikanterna har ofta ett helt arbetsliv framför sig, och det är oerhört viktigt att ingen skadas eller blir sjuk på arbetet.

Anf. 4 MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Jag tackar statsrådet. Vi håller oss till frågan om samhällets ansvar när det gäller anvisningar och individer som befinner sig på arbetsplatser. Det kan inte undgå någon att regeringen – förvisso innan Hillevi Engström blev arbetsmarknadsminister – har skurit ned på Arbetsmiljöverket med betydande summor.

De senaste åren har regeringen förvisso tillfört 57 miljoner kronor till Arbetsmiljöverket, den myndighet som har ansvar för att jobba förebyggande med frågorna, oavsett om det gäller personer som är på arbetsplatspraktik, olika typer av anvisningar med anställningsstöd eller helt vanliga anställningar. Men 2007 sänktes anslaget till Arbetsmiljöverket med 157 miljoner kronor. Idén var att inspektionerna skulle bli effektivare. Det vi fick var inspektioner som blev något effektivare, men färre sett till det totala antalet.

Vi vet att regeringen lade ned Arbetslivsinstitutet, som förvisso inte behöver vara en universallösning, särskilt med tanke på att regeringens idé var att man skulle forska kring arbetsmiljöfrågorna på olika högskolor och universitet. Men vi vet i dag med facit i handen att det inte har funnits någon direkt samordning. Idén med ett samlat grepp kring frågorna, som hos Arbetslivsinstitutet, har helt och hållet försvunnit. Vi ser också att det inte finns några ambitioner.

Min ingång till frågorna handlar också om problematiken med Arbetsförmedlingen som kontrollerande och inspekterande myndighet. Vi har gett i uppdrag till Arbetsförmedlingen att ha koll på hur arbetsgivarna hanterar det stora förtroende som de får genom att en person får ett arbete anvisat hos dem.

Det har gått lång tid sedan interpellationen ställdes, och situationen har enligt olika typer av nyhetsrapporteringar förvärrats efter detta. Vi vet också i dag, svart på vitt, att Arbetsförmedlingen inte tar uppdraget seriöst, oavsett om det handlar om personer som är placerade som praktikanter på en arbetsplats eller har anställningsstöd och olika typer av funktionsnedsättning.

Det är alarmerande siffror. Bland de 55 000 som är placerade på arbetsplatser med anställningsstöd är det nästan 12 procent som inte har arbetsskadeförsäkring. Detta problem hänger direkt samman med dem som har praktik på arbetsplatser. Det finns alltså arbetsplatser som inte bryr sig om att försäkra genom den mest grundläggande arbetsskadeförsäkringen. Om man skadas på en arbetsplats är man då helt skyddslös, och om man rent av blir bragt om livet är det slut. Det här är någonting väldigt allvarligt. Att man inte har tagit detta på allvar är mycket bekymrande för mig.

Anf. 5 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag har tagit del av den aktuella RUT-rapport som interpellanten hänvisar till och tar frågan på stort allvar. Det är inte acceptabelt att det brister.

Jag vet att Arbetsförmedlingen tar frågan seriöst. På den punkten menar jag att interpellanten har fel. Jag har haft kontakt med Arbetsförmedlingen. De måste ta frågan på stort allvar och se till att de försäkringar som deltagare ska ha finns på plats. Det har också anordnare fått er-

sättning för. Det ska fungera, men jag är medveten om att det funnits brister.

Det är viktigt att Arbetsförmedlingen jobbar med kontroller och tillsyn, såväl innan man beslutar om en praktikplats eller ett arbetsmarknadsprogram som under tiden, men också att Arbetsmiljöverket gör sitt arbete. Och den viktigaste personen som kan slå larm är den som är praktikant eller i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd, tillsammans med övriga anställda eller med hjälp av skyddsombud.

Ingen ska behöva riskera sin hälsa på arbetet. Har man en praktikplats som man menar inte är säker och trygg eller inte har fått relevant utbildning måste man tala om det för Arbetsförmedlingen, så att åtgärder kan vidtas, antingen att arbetsplatsen helt enkelt inte finns kvar för praktikanter eller andra säkerhetsåtgärder.

Jag menar att såväl praktikanter som arbetstagare har ett fullgott skydd genom lagstiftningen, men sedan gäller det också att anordnarna ska vara seriösa. Där finns det så klart ännu mer att göra. Jag tar frågan på stort allvar och följer utvecklingen.

Anf. 6 MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Jag tackar arbetsmarknadsminister Hillevi Engström för svaret. Det gläder mig naturligtvis att vi har en minister som tar dessa frågor på fullaste allvar.

Problemet är för min del att myndigheten, Arbetsförmedlingen, under våren visat att man inte riktigt velat skärskåda detta och se djupet och vidden av situationen på arbetsmarknaden. I maj i år omfattades närmare 70 000 individer av något av de arbetsmarknadspolitiska programmen, där arbetskadeförsäkring ska tecknas genom Fora, som är de enda man kan teckna arbetskadeförsäkring hos. Det beräknas att ca 90 procent av dessa har en sådan försäkring, vilket innebär att 10 procent inte har det. Om vi tittar på de privata anordnarna ser vi att 12 procent av de individer som har plats på en privat arbetsplats inte har den grundläggande arbetskadeförsäkringen från Fora. Detta är alarmerande siffror som vi efter nästan ett helt år, mycket tack vare utskottets hjälp, till slut lyckades få ut från Arbetsförmedlingen.

Länge sade man att alla är försäkrade och att man har försäkrat sig om att folk har arbetskadeförsäkring. Men resultatet visar svart på vitt att detta inte har varit fallet. Det är mycket bekymmersamt.

Det gläder mig att arbetsmarknadsministern tar detta på allvar. Jag kommer att bevaka att den framtida hanteringen av frågan faktiskt säkerställs så att människor inte går på arbetsplatser utan en grundläggande arbetskadeförsäkring.

Jag tackar ministern för svaret och önskar henne en trevlig sommar.

Anf. 7 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag vill understryka vikten av att personer har arbetskadeförsäkringar när de är ute i arbetsmarknadspolitiska program. Jag är mycket tydlig i den frågan, och jag är också tydlig mot Arbetsförmedlingen.

Arbetsgivarna på de olika arbetsplatserna får ersättning och förbinder sig att teckna dessa försäkringar. Det sker också en uppföljning, men det kan säkert bli ännu bättre. Jag tror också att det är viktigt att man infor-

merar praktikanterna själva tydligare så att de försöker se till att arbetsgivaren verkligen fullföljer sina skyldigheter.

Det finns ett annat problem när det gäller praktikplatser, och det är att det är svårt för Arbetsförmedlingen att få ut personer på praktik. Det finns för få företag och organisationer som är villiga att ta emot praktikanter. Men om vi kunde få ännu fler seriösa personer, företag, kommuner och den ideella sektorn att ta emot praktikanter skulle det förstås bli ett ännu bättre resultat.

Avslutningsvis vill jag säga att Arbetsmiljöverket har förbättrat sin effektivitet när det gäller inspektionerna med ungefär 35 procent. Deras uppdrag är också att inrikta sina inspektioner på de mest riskutsatta branscherna, speciellt inom byggnadsbranschen där man besöker och inspekterar flera tusen mindre byggföretag men också inom bemanningsbranschen där många unga är anställda. En särskild riktad satsning görs mot hot, våld och belastningsskador för att förbättra kvinnors arbetsmiljö. Men den fråga som interpellanten tar upp är viktig, och jag kommer nogsamt att följa den. Jag vill också återgälda sommarhälsningen till Mehmet Kaplan.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2011/12:360 om gemensamma trygghetssystem eller privata försäkringar

Anf. 8 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Hillevi Larsson har frågat Ulf Kristersson om det är en positiv utveckling att människor känner sig tvingade att teckna privata tilläggsförsäkringar för att gemensamma trygghetssystem ger för dåligt skydd. Hillevi Larsson har även frågat om det är meningen att jobbskatteavdraget i fortsättningen ska gå till att betala privata tilläggsförsäkringar. Dessutom har hon frågat om Ulf Kristersson försvarar den svenska modellen med ersättningar i socialförsäkringarna som går att leva på, eller om han försvarar ett grundskydd där löntagarna tvingas teckna tilläggsförsäkringar för att inte behöva gå från hus och hem om de drabbas av sjukdom eller arbetslöshet.

Arbetet inom Regeringskansliet är så fördelat att det är jag som ska besvara interpellationen.

Inledningsvis vill jag framhålla att när det gäller ersättningsnivåerna i våra trygghetssystem är det viktigt att det finns ett bra skyddsnät. Lika viktig är en aktiv politik för att främja omställning till arbete.

När det gäller ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen har jag tidigare i kammaren sagt att regeringen prioriterar arbetslinjen och en aktiv arbetsmarknadspolitik före höjd arbetslöshetsersättning. Någon förändring i det avseendet har inte gjorts. Mot bakgrund av det anser jag att det är positivt att enskilda, i den mån de anser sig ha ett behov av ett kompletterande skydd, kan teckna ett kompletterande försäkringsskydd.

Som Hillevi Larsson säkert redan känner till är frågan om samspelet mellan kompletterande försäkringar och sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna föremål för utredning. Det sker inom den parlamentariska ut-

Anf. 9 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det som fick mig att ställa denna interpellation till regeringen är att Fredrik Reinfeldt gjorde ett uttalande i partiledardebatten i tv som gick stick i stäv med det som vi tidigare har fått höra. Det har nämligen varit så att vår finansminister har rest omkring utomlands, inte minst i USA, och talat sig varm för den svenska modellen. I detta innefattas starka trygghetsförsäkringar, inte minst en stark a-kassa. Vår finansminister har hävdad att detta har varit ett av skälen till att Sverige har klarat kriserna på senare tid ganska väl jämfört med många andra länder. Men i denna partiledardebatt sade Fredrik Reinfeldt, på tal om den urholkade a-kassan, att det är allt fler som nu tecknar tilläggsförsäkringar eftersom a-kassan inte räcker och att detta i grunden är en bra och positiv utveckling.

Det fick mig att reagera. Därför frågar jag arbetsmarknadsministern om hon delar denna uppfattning. Detta är egentligen ganska sensationellt eftersom det verkligen är ett trendbrott mot den svenska modellen som den hittills har varit.

Detta bekräftas nu av arbetsmarknadsministern. Hon säger att det visserligen är bra med trygghetsförsäkringar men att det är viktigare med den politik som regeringen bedriver och som kallas arbetslinjen. I detta ligger att det ska vara ett dåligt skydd när man blir arbetslös och sjuk.

Det som är ganska sensationellt är när man säger att det är positivt med tilläggsförsäkringar. Det innebär nämligen att det jobbskatteavdrag som regeringen hittills har sagt är mycket positivt för vanligt folk för att man får mer pengar i plånboken alltmer kommer att ätas upp av tilläggsförsäkringar som man behöver för att klara sig vid sjukdom eller arbetslöshet, vilket kan drabba alla någon gång.

Vi kan jämföra med det amerikanska systemet. Där har man mycket låga skatter jämfört med Sverige. Men å andra sidan har man mycket höga avgifter för olika försäkringar, inte minst sjukförsäkring. Jag tycker att det är skrämmande om det verkligen är den vägen som vi ska välja. I USA är det många även inom medelklassen som går på knäna för att de inte har råd med alla dessa tilläggsförsäkringar som sedan dessutom inte alltid ger utdelning. Det är privata företag som står bakom dessa försäkringslösningar. Inte minst när det gäller sjukförsäkringen har det många gånger visat sig att dessa företag kan hitta kryphål som gör att de slipper betala ut ersättning.

Jag tycker att det är oroväckande att vi ska slå in på denna väg, speciellt med tanke på att det finns forskning som visar att en stark a-kassa är bra för arbetsmarknaden eftersom a-kassan ska fungera som en omställningsförsäkring. En stark a-kassa leder då förhoppningsvis till att det blir rätt person på rätt plats. Det är så vi vill att arbetsmarknaden ska fungera. Ett av problemen på dagens arbetsmarknad i Sverige är att var femte rekrytering misslyckas. Var femte gång som arbetsgivarna söker arbetskraft hittar de inte någon som har lämplig och rätt kompetens. Med en stark a-kassa har människor möjlighet att se till att de hamnar på rätt plats och inte tvingas ta första bästa jobb som dyker upp för att de helt enkelt inte kan försörja sig. Därför är denna utveckling mycket tråkig.

Svar på
interpellationer

Vi kan dessutom se att vi har haft ett överskott i våra försäkringar – arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen – på 70 miljarder. Det är lika mycket som jobbskatteavdraget. Man kunde väl ha använt en del av detta överskott för att förbättra inte minst a-kassan, vilket det finns behov av?

Anf. 10 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Anledningen till att jag ger mig in i denna interpellationsdebatt – jag tackar Hillevi Larsson för att hon har ställt interpellationen – är att jag blir lite förvånad över att det inte är socialförsäkringsministern som är ansvarig för socialförsäkringarna som svarar på interpellationen. Samtidigt borde vi inte bli förvånade eftersom hans svar var lite annorlunda än det som Hillevi Engström nu ger. Han talade mycket om att det är viktigt att säkra arbetslinjen och att man inte kan gå sjuk hur länge som helst. Det är ingenting som vi har sagt emot. Vi tycker inte att det är bra att människor går sjuka hur länge som helst. Att arbetslinjen är viktig håller vi med om.

Vad vi inte har förstått är varför sjuka och arbetslösa ska bli fattiga och hur det gör dem mer jobbenägna och friskare. Det har varken arbetsmarknadsministern eller socialförsäkringsministern kunnat vidhålla.

Jag tänkte fråga arbetsmarknadsministern om hon håller med om det som Fredrik Reinfeldt har sagt. Han har sagt: Vi vill inte se ett samhälle där människor svälter, men i övrigt ska inga standardkrav finansieras. De hälsosamma riskerna är mycket mänskligare än den falska tryggheten.

Det är alltså regeringschefen Fredrik Reinfeldt som har sagt detta.

Statsrådet säger i sitt svar att när det gäller ersättningsnivåerna i våra trygghetssystem är det viktigt att det finns ett bra skyddsnät. Men om vi inte har ett bra skyddsnät? Det är vad som konstaterats av de fackliga centralorganisationerna och också till exempel av Stadsmissionen som får ha hur långa soppköer som helst för att hjälpa människor utan någon som helst försörjning, sjuka som utförsäkrats och arbetslösa som inte har en rimlig ersättning.

Tycker statsrådet att vi har rimliga och bra ersättningsnivåer i Sverige när bara ett fåtal omfattas och får 80 procent i a-kassa? Tycker statsrådet att det är en bra ersättningsnivå?

Det talas om trygghetssystem. Det är glädjande att Hillevi Engström håller fast vid det, för i nästan alla debatter här i kammaren står Anders Borg med flera ministrar och talar om att vi för en bidragslinje när vi vill se till att sjukförsäkringen blir en bra försäkring och när vi vill ha en arbetslöshetsförsäkring som är en god omställningsförsäkring för *flertalet*.

Herr talman! Jag skulle gärna vilja ha svar på mina frågor från statsrådet.

Anf. 11 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Givetvis är det viktigt att ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen är bra – även i socialförsäkringen och sjukförsäkringen förstås. Jag tycker att vi har relativt bra ersättningar, inte minst sett till sjukförsäkringen. För allvarligt sjuka finns ingen bortre gräns. Man har sjukförsäkring i två och ett halvt år.

Många fackförbund – jag tror att det är ett trettiotal förbund – har i sitt medlemserbjudande en, kan man säga, kompletterande försäkring vid arbetslöshet. Om fackförbunden tycker att det är en bra ordning har jag inget att erinra mot det, lika lite som jag har om privatpersoner väljer att teckna ett ökat försäkringsskydd. Det tycker inte jag är någonting som regeringen på något vis ska förhindra.

Jag tycker också att man måste begrunda den aktiva arbetsmarknads- politik som Sverige för – till skillnad från hur det är i många andra EU- länder. Inom hela OECD utmärker vi oss genom att vi lägger en väldigt stor del på att hjälpa människor med att komma tillbaka till arbetsmark- naden. I många andra länder har man bara kontantprincipen. Det här skiljer länderna åt.

Det är oerhört värdefullt att vi förkortar tiden mellan ett arbete och ett annat. De närmaste åren lägger vi mer än 8 miljarder extra på Arbetsför- medlingen för att stärka kvaliteten och för att arbetslösa ska få ett bättre stöd från enskilda arbetsförmedlare – detta tillsammans med arbetsmark- nadsutbildning.

Valet mellan att bara höja ersättningsnivåer och att satsa på en aktiv arbetsmarknadspolitik som leder till att människor kommer i arbete tyck- er jag och regeringen är ganska enkelt.

När man lyssnar på socialdemokrater kan man få intrycket att Social- demokraterna vill höja nivån så att alla får 80 procent av sin lön vid ar- betslöshet. Men så ser inte era förslag ut. Ni sätter en inkomstgräns vid 25 000 kronor för dem som *i dag* har ersättning. Det är så ni finansierar er budget.

Det är inte riktigt sanningsenligt när ni säger att alla ska ha 80 pro- cent, för i budgeten har ni inte något utrymme för det. Då får ni väl höja socialavgifterna för ungdomar med mycket mer än de 16 miljarder som ni vill höja med.

Anf. 12 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! I dag är det mindre än 4 procent av de arbetslösa som lever på 80 procent av sin tidigare lön, och många lever på en nivå långt under det. Vi kan alltså se hur den här försäkringen mer och mer har urholkats.

Det vi socialdemokrater gick till val på var att 80 procent av lönta- garna skulle få 80 procent av sin tidigare lön vid arbetslöshet. Vi har aldrig lovat att 100 procent av löntagarna ska få 80 procent av den tidi- gare lönen. Någon form av inkomsttak får man rimligtvis sätta, men det är viktigt att en majoritet av arbetstagarna omfattas av 80-procentsregeln; annars öppnar man för tilläggsförsäkringar. Nu ligger vi långt under den nivån. Dessutom trappas a-kassan efter hand ned.

Inte heller jag har något emot att fackförbund tecknar till exempel ar- betslöshetsförsäkringar för sina medlemmar. Men anledningen är ju den urholkade a-kassan. Det här kommer som ett svar på det. Det är inte gripet ur luften – det kommer inte av sig självt – utan man har helt enkelt sett det som nödvändigt att hjälpa medlemmarna när regeringen inte gör det.

Dessutom har vi sett att väldigt många har lämnat a-kassan, vilket också är mycket oroväckande. I dag är det bara en tredjedel av de arbets- lösa som omfattas av a-kassan. Många av de andra, av dem som inte

längre omfattas av a-kassan, hamnar i socialbidrag – försörjningsstöd, som det också kallas – i kommunerna.

Det här är ett sätt för regeringen att vältra över kostnader från staten till kommunerna, men det blir inte på något vis bättre för de arbetslösa. Tvärtom tvingas man sälja allt man har.

Det finns mycket forskning som visar att det är svårare att gå från socialbidrag till arbete än från a-kassa till arbete, så risken finns att man med den förda politiken hamnar ännu djupare i långtidsarbetslöshet och fattigdom.

Självklart vill vi att människor ska arbeta. Hela samhället bygger på det; arbete är grunden för allt. Men då vill jag tala om rätten till arbete, rätten till att få hjälp från Arbetsförmedlingen och rätten att få utbildning när man är arbetslös. I dag är det väldigt många som inget hellre vill än att få ett arbete. De har sökt hundratals jobb utan resultat.

Därför krävs det en massiv satsning på en aktiv arbetsmarknadspolitik och en aktiv utbildningspolitik. Men där skär regeringen ned på anslagen, så det går åt fel håll, tycker jag. Att bara sänka ersättningen för arbetslösa har jag inte trott skulle leda till fler jobb. Det har visat sig att det heller inte gjort det.

Det skäl som angavs när a-kassan urholkades och sjukförsäkringen förstördes var att det skulle leda till fler jobb. Det skulle löna sig att arbeta – underförstått att människor inte arbetade därför att det inte lönade sig tillräckligt mycket, att människor helt enkelt var arbetsskygga.

Nu har den här politiken varit i gång rätt många år. Vi har kunnat se att konsekvensen är fler arbetslösa, inte färre, och fler långtidsarbetslösa. Väldigt många ungdomar står utanför arbetsmarknaden, vilket verkligen är en varningssignal. Det är svårt att börja sitt liv i den tuffa situationen och att sedan komma tillbaka.

Jag tycker att utvecklingen är oroväckande. Jag kan inte förstå varför regeringen fortsätter på det här spåret när det misslyckats så totalt. Därför vill jag fråga: Vad är det nya som regeringen nu tänker göra för att få ned arbetslösheten? Här har man uppenbarligen inte lyckats.

Anf. 13 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Jag ställde några frågor till statsrådet men uppfattar inte att hon svarat på dem så jag ställer några nya frågor.

När statsrådet talar om vad man måste prioritera säger hon att vi prioriterar höjd ersättning i a-kassan. Ja, det gör vi, och vi har målet att 80 procent ska ha 80 procent. Men det är inte det primära, utan det primära målet är full sysselsättning – att människor ska komma i arbete.

Då måste man ha en aktiv arbetsmarknadspolitik och en aktiv utbildningspolitik. Det behövs också ett trygghetssystem som fungerar så att människor har en inkomstförsäkring som är sådan att man kan gå till nästa jobb utan att behöva sälja huset.

Statsrådet har sagt att när det gäller valet av vad som måste prioriteras för att ha hög sysselsättning har regeringen prioriterat sänkt skatt. Min fråga blir därför: Hur blir det fler jobb genom att arbetslösa och sjuka blir fattigare?

Kan statsrådet förklara det? Det är en ganska enkel fråga.

Anf. 14 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Någon är på taket. Jag tror inte att det är Karlsson. Han vistas ju i Vasastan. Jag hoppas att det är statsministern som vill ta sig ned till denna debatt som han faktiskt framkallat genom framträdandet i partiledardebatten och genom att tydligt säga det som kanske inte var avsikten: Jo, det är bra att folk tecknar egna försäkringar.

Talet om den svenska modellen är tal, ty Moderaterna har inte förstått vad den svenska modellen handlar om.

Den välfärdspolitik som utstakades av Socialdemokraterna handlar i grunden om att välfärdspolitik är produktiv och vilar på tre byggstenar som hänger ihop: en avancerad arbetsmarknadspolitik, en utbildningspolitik och en omställning genom trygga försäkringar vid såväl arbetslöshet som sjukdom. Så bildades i vårt land ett kontrakt av tillit som konstituerade ett jämlikt tänkande och ledde till att den fulla sysselsättningen, tillsammans med stabila omställningar, var en garant för att människor inte längre skulle ställas på bar backe.

Moderaterna talar inte bara i högtidstal utan också i andra sammanhang om att de omhuldar denna svenska modell. I praktiken gör man dock någonting helt annat. Det som uppmärksammades av interpellanten, attackerna mot försäkringssystemen, har tidigare varit attacker på utbildningspolitik och mer avancerad arbetsmarknadspolitik. Man kan säga att de motorer som skapade den svenska modellen försiktigt har stängts av. Bränsletillförseln har reducerats så att motorerna snart inte längre fungerar. I stället får de många arbetslösa människorna vistas under fattiga villkor.

Detta är inte av slumpen givet. Detta är att åstadkomma en annan arbetsmarknad i vårt land. En arbetsmarknad med lägre löner och lägre trygghet – så tror Moderaterna att man når full sysselsättning. Vad man har nått är ökade klassklyftor och ökad arbetslöshet. Arbetslösheten i vårt land har inte minskat. Den har ökat, samtidigt som de arbetslösa får leva under otrygga villkor.

Vore det inte bättre, Hillevi Engström, om ni moderater tydliggjorde vad som är er politikens inriktning? Det handlar om att växla ned lönerna och att människor får ta ett enskilt ansvar. Det gamla tänkandet, om ett samhälle som har hållits ihop av tillit och jämlikhetskapande åtgärder, vill ni egentligen inte ha. Ni vill dock försiktigtvis inte utmana det.

Vore det inte bättre om ni moderater var ärliga? Jag tror att den politiska debatten skulle få en bättre salta.

Anf. 15 JASENKO OMANOVIC (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Framför allt vill jag dock tacka Hillevi Larsson för att hon lyfter fram denna fråga. Detta är nämligen en enormt viktig fråga för den svenska modellen, herr talman. Detta är grunden till den svenska modellen. Det är finansieringen det egentligen handlar om – hur man finansierar försäkringen.

Den moderatledda regeringen har skickat ett tjugotal propositioner till riksdagen. Det har lett till att majoriteten i riksdagen har fattat beslut om att försäkra möjligheten och skapa ett utrymme att ta från socialavgifter och lägga pengarna i skattkistan. Det kontrakt Peter Persson tar upp och som fanns från början, där löntagare avstår en del av löneutrymmet för

att skapa sig trygghet, har man gjort anspråk på från Moderaterna. Man har tagit en del av det och lagt i skattkistan.

Sedan kan vi spekulera. Finansministern var här i talarstolen i kammaren nära att säga: Ja, det har vi använt till skattesänkningar. Nu vet inte jag om arbetsmarknadsministern kan intyga att man har använt dessa tiotals miljarder för skattesänkningar. Jämför man 2006 och 2011 handlar det om 80 miljarder och 500 miljoner. Har man använt dessa pengar till skattesänkningar i stället för det som löntagare på den svenska arbetsmarknaden avstod pengarna till, nämligen trygghet?

Samtliga fackliga organisationer tycker att a-kassan är dålig. Man måste ha bättre a-kassa, påstår i princip alla fackliga organisationer. Då säger ministern i sitt svar att det finns medlemserbjudanden. Tycker du att det är bra med kompletterande försäkringar? Vi sätter sådana villkor politiskt för fackförbunden att de inte har någon annan möjlighet. Det är självklart att de vill värna om sina medlemmar och erbjuder kompletterande försäkringar. De har inget annat alternativ.

De pengar deras medlemmar, löntagarna, avstod har ni moderater tagit genom ett tjugotal genomtänkta beslut här i kammaren. Det handlar om att skapa utrymme och flytta pengar från arbetslöshetsförsäkringen, sjukförsäkringen och arbetsskadeförsäkringen till allmänna löneavgifter så att ni kan förfoga över pengarna helt fritt. Det är vad det handlar om, arbetsmarknadsministern. Det är vad Hillevi Larsson lyfter fram i sin fråga.

Det är viktigt att vi får svar på detta. Varför tycker ministern att man har rätt att göra anspråk på och avgöra hur man vill använda de pengar löntagarna har avsatt för att skapa sig trygghet, i stället för att använda dem till det löntagarna själva hade tänkt avstå pengarna till – sin egen trygghet?

Anf. 16 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Tack, Hillevi Larsson, för att du har ställt denna fråga! Tack också till arbetsmarknadsministern för att i alla fall någon minister vill komma hit och svara på frågor.

Jag är konfunderad över att inte socialförsäkringsministern kommer hit och svarar på denna fråga. Jag har ställt en liknande fråga som vi ska diskutera senare och som just handlar om urholkningen av trygghetssystemen och försämringen av socialförsäkringssystemen. Varken sjukförsäkringsministern, socialförsäkringsministern eller statsministern ville komma hit, men arbetsmarknadsministern kommer i alla fall. Det är bra; då har vi någon att debattera med.

Jag vill lyfta upp frågan om att arbetslösheten ökar. Långtidsarbetslösheten ökar under er tid vid regeringsmakten. Ni brukar ibland påstå att det har tillkommit 200 000 nya jobb, men det är en sanning med väldig modifikation eftersom det var 2006 som 153 000 nya jobb tillkom. Året efter, 2007, tillkom 80 000 nya jobb. Det var innan jobbstoppet kom och den internationella lågkonjunkturen slog till.

Anders Borg brukar hävda att det tog två år innan er politik började bita. En del påstår att det fortfarande är sossefiering i det här landet och att er politik inte har slagit igenom fullt ut. Er politik har alltså inte gett några som helst nya jobb. Därmed har er politik inte fungerat. Det har

inte funkat att göra de arbetslösa fattigare, och det har inte funkat att göra de sjuka fattigare.

Efter så många år kanske man nu ska fundera på om vi behöver byta, eftersom det inte hjälper. Vi har 8 procents arbetslöshet – massarbetslöshet – i det här landet. Vi har ett trygghetssystem som faktiskt inte fångar upp alla, och vi har en statsminister som börjar plädera för att man ska skaffa sig tilläggsförsäkringar. På det sättet byts vår välfärdsmodell ut. Steg för steg gör ni ett systemskifte till att ha en grundinkomstprincip i stället för att ha det vi tidigare har haft, nämligen en inkomstbortfallsprincip. Det är ju fundamenta i den svenska modellen. Jag är förvånad över att ni nu har så olika uppfattningar. Socialförsäkringsministern har i flera interpellationsdebatter sagt att han står fast vid den. Även om det inte gäller i princip påstår han att han står fast vid den. Men nu börjar ju statsministern i stället plädera för grundtrygghetsmodellen.

Vad är det egentligen som gäller? Är det sådana typer av tilläggsförsäkringar som fler och fler ska skaffa sig? Eftersom bara 12 procent får 80 procent av a-kassa vid arbetslöshet och det här sättet att styra inte ger några nya jobb borde den borgerliga regeringen börja fundera på vad man ska göra i stället. Det undrar jag om arbetsmarknadsministern kan beskriva för oss här.

Anf. 17 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag är väldigt stolt över den svenska modellen, och jag tror inte att vare sig Peter Persson eller jag ska göra oss till talespersoner för exakt vad som ligger i den. Det finns säkert olika delar.

Jag är stolt över att det finns en bra trygghet när man blir sjuk eller när man blir arbetslös och tycker att vi ska hålla fast vid en inkomstbortfallsprincip. Jag ser också fram emot den utredning som nu sitter och tittar på hur den ska utformas i framtiden.

Väldigt många betydande forskare och utredare har gett besked om att vår politik, den förda politiken, har haft effekt och biter. Vi har en ökad sysselsättning med drygt 200 000. Det är inte givet att det hade varit så efter denna stora kris som ännu inte är över. Vi har också ett minskat utanförskap.

Jag hoppas också att Socialdemokraterna är nöjda med att sjuktalen i Sverige har halverats. Hälften så många människor är sjukskrivna och hälften så lång tid. Många människor närmar sig nu arbetsmarknaden.

Det går en tydlig skiljelinje i den här kammaren. Det är alldeles uppenbart. Socialdemokraterna står för en gammal politik. Många av dem som i dag är på Arbetsförmedlingen och som är långtidsarbetslösa hade i det tidigare systemet, när Socialdemokraterna satt vid makten, varit förtidspensionerade. Så många som 140 personer blev förtidspensionerade varje dag, många av arbetsmarknadsskäl. I dag närmar sig många personer arbetsmarknaden och många har också fått jobb.

Det är klart att när jobben strömmar till i en bra näringspolitik kommer människor att få arbete. Men jag är bekymrad eftersom många i dag inte får chansen att visa vad de går för. Det finns en benägenhet att vara lite rädd för långtidsarbetslösa personer, trots att både jag och interpellanten säkert vet att många både kan och vill bidra.

Man skulle kunna tro att Socialdemokraterna skulle höja ersättningarna hur mycket som helst. Men det som Socialdemokraterna själva före-

slår i sin budget är en höjning till 910 kronor för arbetslösa i 100 dagar. Därefter ska ersättningen ligga på 760 kronor, det vill säga 90 kronor mer per dag. Att det skulle vara en så revolutionerande skillnad har jag väldigt svårt att tro.

Det vill man finansiera genom att höja avgifterna för ungdomar. Man riskerar ungdomsjobb för att i stället höja ersättningarna till dem som inte arbetar. Man vill höja arbetsgivaravgifterna med 16–17 miljarder, som minskar ungdomarnas förutsättningar att få jobb och att kunna behålla ett jobb, och i stället lägga det på ökade ersättningar och transfereringar. Det är en skiljelinje som går i den här kammaren.

Regeringens politik står för en aktiv arbetsmarknadspolitik där man kommer in och får hjälp genom arbetsmarknadsutbildningar, praktik och andra kompetenshöjande insatser och inte minst en mängd olika anställningsstöd som arbetsgivare kan ta del av om de väljer att anställa en person som är långtidsarbetslös.

Jag tror att den stora utmaningen nu är att få fler att öppna dörren och ta emot människor som har haft det lite tuffare, arbetslösa i sysselsättningsfasen som har varit borta från arbetsmarknaden i sju åtta år, där vi har en större mängd äldre personer och personer med funktionsnedsättningar. Där finns en stor utmaning, och där behöver vi göra ännu mer så att också de får plats.

Anf. 18 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! När det gäller försäkring vid sjukdom tillhör vi nu bottenligan i Europa. Sjukförsäkringen har näst intill slagits sönder och samman.

Detta att det i dag är färre som i dag är inne i sjukförsäkringen tycker inte jag är en framgång, utan det är egentligen skamligt att man tvingar ut sjuka människor i fattigdom, för det är det som har hänt. Vi kan se att många av dem som har blivit utförsäkrade från sjukförsäkringen i dag lever i fattigdom och arbetslöshet. Det är väldigt få av dem som har fått arbete.

Det som verkligen ska till när det gäller sjukförsäkringen, förutom en ersättning och en trygghet så att människor kan ägna sig åt att bli friska och inte behöva oroa sig för sin försörjning, är rehabilitering. Det har man inte satsat på, utan det man har satsat på är att sänka ersättningen och att utförsäkra sjuka på löpande band.

Vi har i dag svårt sjuka människor som inte längre får vara kvar i sjukförsäkringen. Vad ska de göra? De försöker så klart få jobb, men det är inte många arbetsgivare som vill ha dem. Det är också många som har en begränsad arbetsförmåga på grund av sin sjukdom.

Jag tycker inte att det är en framgång utan egentligen en skam att man behandlar svårt sjuka människor på det här sättet. Och vi ska inte glömma att många av dem har betalat under alla år som de har arbetat och har avstått lön för att kunna få hjälp när de sedan råkar illa ut. Många har betalat i 30–40 år. Huvuddelen är kvinnor varav väldigt många har slitit och jobbat i offentlig sektor med låga löner. Jag tycker att det är skamligt att vi behandlar dem så illa.

Vi måste också noga skilja på försäkring och bidrag. Det här är en försäkring och inget bidrag, trots att statsministern brukar kalla den för det.

Anf. 19 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Jag tycker att den här debatten ånyo bekräftar så många debatter som jag har lyssnat på och deltagit i här i kammaren. Som en besvärjelse säger regeringsföreträdare: Vi står bakom den svenska modellen. Och Hillevi Engström, arbetsmarknadsministern, skriver att hon är stolt över att det finns ett bra skyddsnät och att vi har en aktiv arbetsmarknadspolitik. Men det är inte i förening med sanningen.

Sanningen är att arbetsmarknadspolitiken på ett dramatiskt sätt har dragits ned samtidigt som ni kraftigt har sänkt ersättningsnivåer. När Hillevi Engström står här och närmast raljant säger att 90 kronor högre dagersättning till en arbetslös inte skulle betyda något visar det på en bristande insikt om människors levnadsförhållanden i vårt land 2012.

Ni talar om en sak men gör någonting helt annat. Jag tycker att det vore klädsamt om ni moderater någon gång kunde säga: Vår avsikt med att dra ned på arbetsmarknadspolitik och försämra trygghetssystem är att skapa en annan arbetsmarknad i vårt land och att människor enskilt ska ta hela ansvaret för sin försörjning. Dit är vi nämligen på väg i rask marsch.

Vi är åtskilliga, socialdemokrater och andra, som kommer att ta full strid mot denna politiska utveckling.

Anf. 20 JASENKO OMANOVIC (S):

Herr talman! Jag vet inte hur jag ska förklara det här för arbetsmarknadsministern. Men jag kan berätta att när jag jobbade som arbetsförmedlare träffade jag människor som första dagen, deras första stund som arbetslösa, kom in på Arbetsförmedlingen. Vi arbetsförmedlare kunde ägna timmar om vi ville åt att prata med dem om alla möjligheter som Arbetsförmedlingen hade att erbjuda.

Herr talman! Om vi inte hade klarat upp ekonomin först, och om vi inte först hade klargjort vad som gäller ekonomiskt för en person så hade vi satsat några timmar i onödan. Man kan inte, man orkar inte och man tar inte till sig all information om man inte vet hur det ser ut för en själv ekonomiskt.

Det är detta som är viktigt för en arbetslinje. De arbetslösa är inte mot arbetslinjen när de kommer in på Arbetsförmedlingen bara för att de inte kan lyssna på det utbud som Arbetsförmedlingen har. Det är inte detta det handlar om, utan det är deras egen överlevnad det handlar om. Därför är det viktigt med en bra arbetslöshetsförsäkring där människor kan känna sig trygga. Dessutom har de människor som har blivit arbetslösa under den tid de har jobbat betalat in sociala avgifter. De har betalat in till sin trygghet, till sin framtid och till sin eventuella arbetslöshet. Därför är det viktigt att de får en försäkring så att de kan ta sig igenom arbetslösheten till nästa jobb.

Anf. 21 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Så kom då påståendet om att det har tillkommit 200 000 nya jobb. Det är inte sant. Det var 2006 som 153 000 nya jobb tillkom, men vi kunde inte visa det i statistiken under valrörelsen. Ni hävdade att det inte tillkom några jobb. Men det var 2006 och 2007 som jobben tillkom. Det var alltså vår politik som bet och som fortfarande biter.

Nu talar Hillevi Engström föraktfullt om 910 kronor om dagen de 100 första dagarna. Men det hjälper oerhört mycket. Dessutom har vi sagt att

vårt mål är att 80 procent av arbetstagarna ska ha 80 procent av lönen om de blir arbetslösa. Detta säger vi därför att det är viktigt med en inkomstbortfallsprincip. Vi säger det också eftersom vi ser att den borgerliga regeringens politik inte biter. Vi har en massarbetslöshet. Vi har en arbetslöshet på 8 procent. Vi har en långtidsarbetslöshet som har ökat, och vi har en ungdomsarbetslöshet som inte är av denna värld.

Då säger Hillevi Engström: Vi har en så bra politik för det här! Vi har valt att sätta jobben först! Men det märks inte. Vi har en ungdomsarbetslöshet. Hillevi Engström säger: Vi har en bra politik, och den kommer ni att fördärva om ni vinner valet.

Denna politik har inte gett ungdomarna några nya jobb. Nu vill ni fortsätta att sänka lönerna för ungdomar och att försämra tryggheten för ungdomar. Ni vill bara fortsätta nedåt, nedåt och nedåt i denna spiral och tro att det ska ge jobb. I själva verket är det trygghet som skapar jobb – ekonomisk trygghet. Att försätta sjuka och arbetslösa i oro och sämre ekonomisk trygghet gör att vi inte har någon efterfrågan. Då skapas inga nya jobb. Det är så det hänger ihop, Hillevi Engström.

Anf. 22 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! I förra veckan var jag nere i Luxemburg på ett ministermöte och tog del av EU:s utvärderingsinstrument för hur EU:s 27 medlemsstater har det när det gäller arbetslöshet och sysselsättning.

Sverige ligger bland de allra främsta. Det kan inte tolkas som något annat än ett bevis på att vi har klarat finanskrisen betydligt bättre än flertalet länder i Europa trots att vi är en liten, exportberoende ekonomi. Jag vågar påstå att om vi hade lyssnat på Socialdemokraterna skulle vi ha haft ett sämre läge. I själva verket har vi haft en ökad sysselsättning, men vi är också många fler på arbetsmarknaden. Det är personer som kommer från långa sjukskrivningar men som har arbetsförmåga. Det är personer som har lämnat skolan. Vi har också haft en stor grupp personer som kommer från andra länder utanför Europa. Jag välkomnar detta, men de har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Vi ligger alltså bra till, men jag är inte nöjd.

Jag vill vara tydlig och säga att vår politik enligt olika internationella och inhemska bedömare har haft effekt. Arbetslösheten hade varit betydligt högre utan dessa åtgärder. Vi har haft en ökad sysselsättning och ett minskat utanförskap.

Det är precis som Peter Persson säger: Vi vill ha en annan arbetsmarknad. Det stämmer. Vi vill ha en bättre arbetsmarknad där alla får plats och där alla som kan arbeta får möjlighet att göra det. Det är inte okej att personer stämplas ut bara för att de har en långvarig sjukdomsproblematik eller är arbetslösa.

Vi vill ha högre tillväxt, högre löner och fler på arbetsmarknaden – inte tvärtom. Vi vill ha starka, växande företag. Vi vill framför allt att alla barn och ungdomar ska få möta en skola som ser varje individ och som ger dem chansen.

Det är viktigt med ekonomi och trygghet. Jag håller med Jasenko Omanovic om att det är viktigt både för individen och för samhället. Det är viktigt för att vi ska ha ett samhälle som vågar satsa och som kan satsa på skola och på andra åtgärder så att alla kan komma i jobb.

12 § Svar på interpellationerna 2011/12:370, 371 och 415 om tilltron till a-kassan

*Svar på
interpellationer*

Anf. 23 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Monica Green har frågat mig vad jag avser att göra dels för att öka trovärdigheten i a-kassan, dels för att stärka inkomstbortfallsprincipen. Monica Green har dessutom frågat statsministern vad han avser att göra för att dels öka trovärdigheten i försäkringssystemen, dels stärka den svenska modellen. Den senare interpellationen har överlämnats till mig för besvarande. Vidare har Eva-Lena Jansson frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att höja taket i arbetslöshetsförsäkringen.

Låt mig börja med att säga att regeringen har lagt ned ett omfattande arbete på att öka trovärdigheten i arbetslöshetsförsäkringen. När regeringen reformerade arbetslöshetsförsäkringen skedde det bland annat mot bakgrund av att långtidsarbetslösa tidigare gömdes undan i en rundgång mellan ersättningsystem och passiva åtgärder. Genom reformerna i försäkringarna från 2007 och framåt har arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring säkerställt.

Ett av regeringens viktigaste mål är full sysselsättning. Alla som kan arbeta ska kunna arbeta utifrån sin egen arbetsförmåga. Anledningen till det är att arbete är grunden för såväl den enskilde individens som samhällets gemensamma välfärd. Därför måste det alltid löna sig mer att arbeta än att få bidrag. Det är vad regeringen menar med arbetslinjen. Antalet sysselsatta har ökat med över 200 000 då helåret 2011 jämförs med helåret 2006. Arbetslinjen har därmed haft effekt, trots krisåren.

Monica Green skriver i interpellationen att den svenska modellen bygger på att skattebetalarna får någonting för sina skattepengar. Att skattebetalare vill maximera nyttan av sina skattemedel torde inte vara något typiskt svenskt fenomen. Normalt definierar åtminstone regeringen den svenska modellen som det samarbete mellan arbetsmarknadens parter som ofta yttrar sig i kollektivavtalslösningar. Utifrån den definitionen tycker jag att den svenska modellen fungerar bra. Dessutom har skattebetalarna sedan alliansregeringen tillträdde 2006 fått avsevärda förbättringar i form av bland annat jobbskatteavdrag. Totalt har jobbskatteavdraget inneburit skattelättnader på minst 1 800 kronor i månaden för en heltidsarbetande.

När det gäller ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen är det viktigt att det finns ett skyddsnet vid arbetslöshet, men lika viktig är en aktiv arbetsmarknadspolitik för att främja omställning. Det handlar dels om att skapa bättre förutsättningar för tillväxt och sysselsättning, dels om aktiva insatser för aktivitet och omställning. Det ska vara enkelt och billigt att anställa, och matchningen ska utvecklas.

När det gäller ersättningsnivåerna i sjukförsäkringen vill jag påminna om att det är möjligt att uppbära sjukpenning i 2,5 år – det första året med 80 procent i ersättning och den resterande perioden med 75 procent i ersättning. Jag vill också påminna om att för personer med allvarlig sjukdom är ersättningen 80 procent, och i dessa fall saknas en bortre tids-

gräns. Utanförskapet minskar. Jag kan konstatera att sjukfrånvaron har minskat och att sjukskrivningsprocessen i allt större utsträckning präglas av högre aktivitet, tidigare insatser och tydligare spelregler. Detta rimmar väl med regeringens grundläggande inriktning om att återupprätta den omställningstanke som bör präglade sjukförsäkringen.

Jag vill också påminna om den parlamentariska utredningen om hållbara försäkringar vid sjukdom och arbetslöshet som tillsattes i april 2010. Utredningen har bland annat i uppdrag att se över dels samspelet mellan sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna, dels samspelet mellan de allmänna, de kollektivavtalade och de privata försäkringarna på området. Som utgångspunkt för utredningens arbete gäller att sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna ska ge god ekonomisk trygghet och utformas så att arbetslinjen understöds. Inom arbetslöshetsförsäkringen har utredningen i uppdrag att se över och föreslå förändringar i arbetslöshetsförsäkringen så att alla som har förvärvsarbetat och uppfyller arbetsvillkoret har rätt till en inkomstrelaterad ersättning vid arbetslöshet.

Jag kommer inte att föregripa detta arbete utan avvaktar utredningens rapport.

Anf. 24 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Tack för svaret, Hillevi Engström! Jag säger återigen: Det var ju bra att någon ville svara på frågan eftersom statsministern inte ville komma hit.

Det stämmer att jag har ställt frågorna till statsministern eftersom det gäller sjukförsäkringssystemet och a-kassan, det vill säga socialförsäkringssystemet i allmänhet. Men jag har också ställt frågor till Hillevi Engström.

Det finns flera skäl till att jag har ställt de här frågorna till statsministern. Han har bland annat skrivit en bok som heter *Det sovande folket* där han beskriver hur människor blir nedsövda av trygghetssystemet. Det är det ena han har gjort. Det andra är att han i partiledardebatten i tv i början av maj har sagt att han tycker att det är en bra utveckling med privata försäkringar. Dessutom har han för en större dagstidning beskrivit att man kan få stöd och hjälp av sina föräldrar, sin partner eller på annat sätt.

Det finns exempel på exempel där statsministern nu visar att han tycker att vi ska ha det här systemskiftet där vi inte ska ha den generella välfärdspolitiken som ska omfatta alla längre. Hans uttalanden tyder på att han tycker att vi ska ha grundtrygghetsmodellen i stället.

Det kommer att slå sönder den svenska modellen. Det kommer att göra människor mindre villiga att betala till den generella välfärdsmodellen. På sikt kommer det att leda till att det blir fattigmansersättningar och inte generella ersättningar eftersom de kommer att ifrågasättas mer och mer om man ändå skaffar sig en egen försäkring.

Det var sådana saker som jag hade velat prata med statsministern om, men Hillevi Engström får jättegärna kommentera detta.

I sitt svar nämner Hillevi Engström sjukförsäkringen. Hon säger att det är så bra att det har blivit färre som är sjuka nu. Jag vill påminna Hillevi Engström om att det var vi socialdemokrater som bestämde oss för att i ett första steg halvera detta.

Redan 2003 började vi vårt mödosamma arbete med att få tillbaka människor i arbete genom rehabiliteringskedjan och så vidare. Det gav resultat. Redan 2003 såg vi skiftet. Sedan dess har fler och fler kommit tillbaka, och det utan att vi gjorde dem fattigare. Det behövdes inte. Det som behövs är att man har pengar bakom rehabiliteringskedjan och att människor blir sedda. Det fungerade med vår politik. Det hade fortsatt att göra det, men ni slog sönder tryggheten för de sjuka.

Ni har också slagit sönder tryggheten för de arbetslösa och hävdar att det ger fler jobb. I det här svaret säger Hillevi Engström att det har gett 200 000 jobb, och det är inte sant. År 2006 tillkom det 153 000 nya jobb, och år 2007 tillkom det 80 000 nya jobb. Det var så länge som vår modell fortfarande bet. Vi hade trygghet för de arbetslösa och åtgärder inom komvux, på Arbetsförmedlingen och så vidare.

Hillevi Engström påstår att skiljelinjen går mellan aktiva insatser och att ha en trygg försäkring. Det är inte sant. Vi satsar på aktiva åtgärder från första dagen, utbildning och omställning samtidigt som vi kan ge de arbetslösa och sjuka en vettig ersättning.

Anf. 25 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka arbetsmarknadsministern för svaret. I en rapport till den parlamentariska Socialförsäkringsutredningen som presenterades i maj 2012 framgår att den trygghet som socialförsäkringar som sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen ska ge har urholkats. Sverige hade den näst högsta ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen i mitten av 2000-talet men har ramlat ned och hamnar nu under genomsnittet för OECD-länderna.

I en tidigare interpellationsdebatt kunde vi höra hur arbetsmarknadsministern pratade om att Sverige är så mycket bättre jämfört med EU. Jag tycker att man ska jämföra hur det har varit i Sverige med hur det ser ut i dag. Det vore relevant eftersom vi befinner oss i Sveriges riksdag.

Dessutom kan vi påminna oss om att man i EU har pekat på att trygghetssystemen försämras i många länder och att för att ha en bra arbetsmarknad och hålla ihop befolkningen är det också viktigt att säkerställa att trygghetssystemen och inkomstbortfallsprincipen stärks.

De fackliga centralorganisationerna LO, TCO och Saco kräver att taket i arbetslöshetsförsäkringen höjs. Arbetsmarknadsministern har tidigare pekat på att många fackförbund ser till att medlemmarna kan teckna olika typer av inkomstförsäkringar utöver den a-kassa som finns. Självklart gör de det eftersom regeringen har försämrat a-kassan så mycket, men de tycker inte att det är en bra princip att man ska ha dubbla försäkringar. Jag vet inte om arbetsmarknadsministern tycker att det är en bra princip att man ska ha dubbla försäkringar. Hon kanske kan utveckla det.

Min fråga var: Avser arbetsmarknadsministern att vidta några åtgärder för att höja taket i arbetslöshetsförsäkringen? Svaret är nej. Hon är nöjd med dagens nivå. Det hänger ganska starkt ihop med regeringens politik. Egentligen handlar det inte om att stärka människor som är arbetslösa, utan det handlar bara om att öka arbetskraftsutbudet.

I svaret från arbetsmarknadsministern står det: ”Antalet sysselsatta har ökat med över 200 000 då helåret 2011 jämförs med helåret 2006.” År 2006 hade vi en socialdemokratisk regering under nio månader. Det är viktigt att peka på att andelen sysselsatta måste hänga ihop med hur

många det finns på arbetsmarknaden. Det är därför arbetsmarknadsministern hela tiden använder antalet sysselsatta i stället för procent av hur många som fanns på arbetsmarknaden. Om man bara tittar på antalet kan man visa att det har ökat, men hur många är de i procent av dem som finns? Då blir siffrorna inte riktigt lika bra.

Herr talman! Ministern skriver i sitt svar: "Låt mig börja med att säga att regeringen har lagt ned ett omfattande arbete på att öka trovärdigheten i arbetslöshetsförsäkringen." Då blir min fråga: Hur då? På vilket sätt har man ökat trovärdigheten i arbetslöshetsförsäkringen när människa efter människa tecknar en privat försäkring, en extra tilläggsförsäkring, och när vi ser att väldigt få som är arbetslösa i dag har a-kassa?

Statsministern sade vid ett tillfälle: Man får stöd och hjälp av sina föräldrar, sin partner eller på annat sätt. Han pratade då om anledningen till att personer i dag inte kunde få ut något från sjukförsäkringen eller a-kassan.

Sist och slutligen finns det andra trygghetssystem som fångar upp människor. Då blir min fråga till Hillevi Engström: Är det bra att arbetslösa får socialbidrag i stället för a-kassa?

Anf. 26 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Att befolkningen i ett land ökar betyder inte per automatik att sysselsättningen ökar. Vi har också en ökad sysselsättningsgrad inom många grupper.

Eva-Lena Jansson hänvisar till den här rapporten till Socialförsäkringsutredningen. Sverige hade tidigare den näst högsta ersättningen inom OECD. Nu ligger Sverige ungefär på genomsnittet för OECD-länderna när det gäller arbetslöshetsförsäkringen. Jag menar att det är mycket bättre att ligga i topp när vi talar om sysselsättning och låg arbetslöshet. Där ligger Sverige bland de allra bästa i hela EU. Min fråga är: Varför tycker Socialdemokraterna att det är bättre att ligga i topp när det gäller de högsta bidrags- och ersättningsnivåerna? Regeringen prioriterar full sysselsättning i stället för att toppa ligan över mest ersättningar och högst bidrag till dem som inte arbetar.

Anf. 27 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Hillevi Engström gör det väldigt enkelt för sig när hon står här och säger att det finns ett samband mellan att man har sänkt ersättningarna och att det har blivit fler jobb. Hon ställer de två sakerna mot varandra, men det är inte sant. Vi har massarbetslöshet; vi har 8 procents arbetslöshet. Långtidsarbetslösheten har ökat, och ungdomsarbetslösheten har ökat. Ni har inte sett till att människor har kommit i arbete!

Hillevi Engström säger att vi har en större befolkning nu. Ja, men om en lärare får fler elever i klassen kan inte läraren säga: Jag lär bara en elev mer än förra året, för jag tycker att det är bra om en elev lär sig mer. Om man har fått ett större antal elever måste man ju lära alla eleverna! Man kan inte säga: Befolkningen har ökat, och därför gör det här ingenting.

Det hänger inte ihop att ställa de här två sakerna mot varandra och säga att vi inte ska ligga i topp med ersättningsnivåerna för då kanske det inte blir fler jobb.

Vi lyckades halvera arbetslösheten när vi satte upp det målet. Då hånade Moderaterna oss här i kammaren. Vi gjorde det utan att för den skull urholka ersättningarna. Det går om man fokuserar på att människor ska komma i arbete, göra omställningsutbildningar och att satsa på utbildning, validering och aktiva åtgärder. Man behöver inte samtidigt försämra människors ekonomiska trygghet och tro att det blir fler jobb bara för det. Det finns inget sådant samband.

När så många har lämnat a-kassan – över 400 000 har gjort det – är det många som står utan skyddsnet och som blir hänvisade till socialbidrag. Då ökar i sin tur socialbidragen i kommunerna, vilket gör att kommunerna inte vågar satsa på att anställa fler, och det leder till att de som jobbar inom kommunerna får det stressigare och kvaliteten blir sämre. Allt det hänger ihop. Bra ekonomisk trygghet vid sjukdom och arbetslöshet skapar både efterfrågan och ger fler jobb, därför att trygga människor vågar.

Anf. 28 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Det är lite talande att man när man ställer frågor i den här kammaren inte får svar på frågorna utan får frågor tillbaka.

Jag håller med Monica Green om att vi socialdemokrater tror att det faktiskt går att förena höga ersättningsnivåer med en god arbetsmarknadspolitik och en låg arbetslöshet, och det är synd att inte arbetsmarknadsministern har samma tro på människor som vi.

Jag ställde en fråga utifrån att statsrådet har skrivit i sitt svar: ”Låt mig börja med att säga att regeringen har lagt ned ett omfattande arbete på att öka trovärdigheten i arbetslöshetsförsäkringen.” Hur då? Hur har man ökat trovärdigheten när allt färre kan ta del av arbetslöshetsförsäkringen, när allt färre får ut ersättningar på 80 procents nivå och när de tre fackliga centralorganisationerna kräver att taket i arbetslöshetsförsäkringen ska höjas?

Vad är det som statsrådet har gjort? Och varför är det bättre att arbetslösa går på socialbidrag? Vad är poängen med det? Kan statsrådet utveckla svaren på de frågorna i stället för att bara ställa frågor till mig? Interpellationsinstrumentet handlar naturligtvis om att vi ska kunna granska regeringens politik, och då är det bra om statsrådet kan utveckla svaret som hon har gett till mig.

Jag tycker att det är viktigt att peka på vikten av att andelen sysselsatta ökar, men framför allt ska den öka i samma takt som andelen personer som står till arbetsmarknadens förfogande. De ska framför allt inte gömmas undan i fas 3 som regeringen har valt att göra. Över 30 000 befinner sig i dag i fas 3. 65 000 är utförsäkrade från sjukförsäkringen.

Statsministern har sagt att man ska få stöd och hjälp av sina föräldrar, sin partner eller på annat sätt. Sist och slutligen finns det andra trygghetssystem som fångar upp människor. Det är bra att statsministern pratar om trygghetssystem när han i andra avseenden pratar om bidragspolitik.

Om man tror på den svenska modellen och om man tror på bra arbetsmarknadspolitik tror man också på att försäkringar bygger på inkomstbortfallsprincipen. Det är det jag pekar på i min interpellation, herr talman. Statsrådet vill inte riktigt prata om inkomstbortfallsprincipen, och jag skulle gärna vilja veta varför hon undviker den frågan. Varför är

det inte viktigt att någon som tjänar till exempel 23 000 kronor får 80 procent i a-kassa vid arbetslöshet? Kan statsrådet svara på den frågan?

Anf. 29 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Tack till interpellanterna! Vi har en ganska bekymmersam situation i Sverige där vi måste göra viktiga prioriteringar och också hushålla med samhällets gemensamma resurser. Regeringen har en tydlig linje, det vill säga människor ska komma i arbete. Jag vill inte att arbetslösa ska ha 50 procent, 70 procent eller 80 procent i ersättning, utan jag vill att arbetslösa ska komma i jobb och få 100 procent av en inkomst som de kan leva på. Därför är det glädjande att sysselsättningen har ökat och utanförskapet har minskat.

Politiker måste alltid prioritera. Vad ska vi lägga våra gemensamma resurser på? Ska vi lägga dem på att höja ersättningsnivåerna som Socialdemokraterna föreslår så att de ligger i topp inom OECD eller EU, eller ska vi satsa våra gemensamma resurser på att det ska löna sig bättre att arbeta, att vi alltså ska ha en aktiv arbetsmarknadspolitik? Det tycker jag är en viktig fråga att fundera över.

Det är otvetydigt så att det finns ett samband mellan höga ersättningsnivåer och arbetslöshet. Det menar alla forskare, såväl svenska som utländska – det finns säkert undantag i och för sig – från OECD och IFAU och exempelvis professor Calmfors. Det kan man inte heller bortse från. Jag tycker att det är viktigt när man prioriterar att också ta ställning till om vi ska höja kostnaderna för att anställa ungdomar, som Socialdemokraterna föreslår, med 16–17 miljarder kronor varje år för att i stället för att lägga de pengarna på ungdomsjobb lägga dem på att öka ersättningarna i a-kassa och sjukförsäkring. En höjning av a-kassan skapar inga fler jobb i det här läget. Det skulle i stället kosta miljarder, och det skulle leda till en ökad arbetslöshet. Det är inte regeringens arbetslinje. Det är inte det som vi tror leder till att alla som kan arbeta ska få chansen att göra det.

Anf. 30 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Hillevi Engström tror uppenbarligen att regeringen har en bra ungdomspolitik, men det har den inte. Vi har en skyhög ungdomsarbetslöshet. De åtgärder som regeringen har satt in har inte hjälpt. Då kanske man måste fundera på vad man ska göra i stället. Om politiken inte fungerar, om den faktiskt inte biter och det inte blir några fler jobb till ungdomar är det väldigt dyrt att slänga ut 17 miljarder på det. Då är det väldigt dyra åtgärder.

Vi måste fundera på vad vi ska satsa på, säger Hillevi Engström, men i själva verket är det faktiskt så att ni väljer grundtrygghetsmodellen i stället. Det är det ni indirekt säger. Reinfeldt har sagt det vid ett flertal tillfällen. Han har skrivit boken *Det sovande folket*, han har sagt att man får försörja sig på annat sätt genom föräldrar, släktingar och så vidare om man blir arbetslös, och han har också sagt att det är bra med tilläggsförsäkringar. Med andra ord går vi ifrån den svenska välfärdsmodellen med trygghet vid sjukdom och arbetslöshet trots att det uppenbarligen inte ger några jobb.

De jobb som har tillkommit i Sverige tillkom 2006 och 2007. Då tillkom det nya jobb i Sverige. Sedan dess har det inte tillkommit jobb. Det

kan hända att det har med den internationella lågkonjunkturen att göra, men det har definitivt inte tillkommit några nya jobb bara för att ni har sänkt ersättningarna och piskat de sjuka och arbetslösa.

Prot. 2011/12:135
25 juni

*Svar på
interpellationer*

Anf. 31 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Att Hillevi Engström inte vill lyssna på socialdemokrater kan ha med vår politiska uppfattning att göra. Däremot tycker jag att det är tråkigt när arbetsmarknadsministern väljer att inte lyssna på de tre fackliga centralorganisationerna, som företräder närmare 4 miljoner löntagare i Sverige. Det vore intressant om arbetsmarknadsministern kunde lyssna på dem.

Det man nu gör är att man genomför det systemskifte som vi varnade för 2006. Jag rekommenderar både statsrådet och andra att läsa det senaste numret av Fokus där Isobel Hadley-Kamptz skriver om det tysta systemskifte som just nu pågår.

Det man nu gör är att man urholkar socialförsäkringarna både uppifrån och nedifrån. Dels kommer människor inte in i försäkringen, dels kastas de ut ovanifrån. En del får inte ersättning över huvud taget.

Då får vi påminna oss om vad statsministern sade: Sist och slutligen finns det andra trygghetssystem som fångar upp människor om man inte kan få stöd av sina föräldrar, sin partner eller någon annan.

Det är dit vi är på väg. Jag kan inte förstå hur vi kan ha en arbetsmarknadsminister som är nöjd med den utvecklingen, att kommunerna nu ska välja att överföra alltmer pengar till socialbidrag i stället för att säkerställa att vi har en bra skola och äldreomsorg. Vi har fått en överföring från en arbetsmarknadspolitik på statlig nivå till att kommunerna får ta ansvar för allt. Då är det väldigt lätt att åka ut i Europa och säga ”titta, vi har inte så hög arbetslöshet som ni har”, i stället för att se sitt eget misslyckande.

Herr talman! Jag är ganska deprimerad över den här politiken, men vi får väl ta nya tag i höst.

Anf. 32 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag får hoppas att Eva-Lena Jansson inte blir för deprimerad.

Jag kan i stället säga, som jag har upprepat flera gånger, att sysselsättningen i Sverige har ökat. Det som Socialdemokraterna föreslår kommer att minska sysselsättningen, med stor sannolikhet, om man gör det dubbel så dyrt att anställa våra ungdomar.

Om man fördubblar momsens inom hela restaurangsektorn, där vi vet att många unga och utrikes födda arbetar, om man försämrar ROT- och RUT-avdragen, som har gjort att det tillkommit många tjänstejobb, kommer det att leda till lägre sysselsättning. Är det detta som Socialdemokraterna vill, och i stället höja ersättningarna till dem som hamnar utanför?

Det är inte heller så att vi inte lyssnar på arbetsmarknadens parter. Såväl jag själv som finansministern för en regelbunden dialog med alla arbetsmarknadens parter och diskuterar dessa viktiga frågor, det vill säga: Hur kan vi varaktigt öka sysselsättningen och minska jämviktsarbetslösheten? Det är den övergripande frågan, och det är det som politiken syftar till.

Det som Socialdemokraterna föreslår är tvärtom kontraproduktivt. I politik måste man göra val. Man måste välja mellan det som leder till jobb och fler i sysselsättning och det som leder till ökad arbetslöshet. Det finns ett otvetydigt samband mellan ersättningsnivåernas storlek och graden av arbetslöshet i ett samhälle. Därom är forskningen enig.

Jag vill önska er en god sommar.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2011/12:384 om fas 3 i jobb- och utvecklingsgarantin

Anf. 33 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Hillevi Larsson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att tillmötesgå riksdagens beslut när det gäller anvisningar till fas 3 i jobb- och utvecklingsgarantin.

Intentionerna med denna sysselsättningsfas är att personer som varit arbetslösa under lång tid ska få möjlighet att bygga upp nya referenser, nätverk och en arbetsgemenskap hos en anordnare. De huvudsakliga anordnarna av platser i sysselsättningsfasen är kommuner och allmännyttiga organisationer. Insatsen handlar om en meningsfull sysselsättning som är utformad efter individens behov, samtidigt som jobbsökandet fortsätter.

Det är Arbetsförmedlingens uppgift och skyldighet både att vidta nödvändiga kvalitetskontroller innan en deltagare placeras hos en anordnare och att följa upp de anordnare som tar emot deltagare. Arbetsförmedlingen har under 2011 granskat samtliga anordnare av sysselsättningsplatser i fas 3. Granskningen visar att Arbetsförmedlingen i ca 600 fall har antingen avbrutit samarbetet eller krävt korrigeringar av anordnaren. Jag uppfattar att Arbetsförmedlingen arbetar aktivt med att kontrollera anordnare för att nå en hög kvalitet i sysselsättningsfasen.

I skrivelse 2011/12:75 redogör regeringen för flera av de åtgärder som regeringen har vidtagit när det gäller fas 3. Åtgärderna syftar till att förstärka sysselsättningsfasen så att den ska fungera enligt intentionerna. Vi har bland annat infört en möjlighet att delta i arbetsmarknadsutbildning även i sysselsättningsfasen, vi har förstärkt det särskilda anställningsstödet och vi har inte minst i en följd av år ökat Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag bland annat för att öka handläggartätheten. Sammantaget syftar reformerna till att öka kvaliteten i sysselsättningsfasen. Regeringen menar därför att riksdagens beslut har tillgodosetts.

Anf. 34 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! För ett år sedan fattade riksdagen beslutet att det inte skulle ske några nya anvisningar till fas 3. Riksdagen uttryckte också sitt missnöje med regeringens bristande insatser för de långtidsarbetslösa. Detta hänger ihop, för det är någonting som kommer i fråga för långtidsarbetslösa.

Nu står vi här ett år senare och kan konstatera att regeringen inte har följt riksdagens beslut.

Det sker hela tiden nya anvisningar till fas 3. För ett år sedan var det 26 000 arbetslösa som var placerade i fas 3, och i maj månad i år var det 31 000. Det är alltså flera tusen fler än för ett år sedan. Det var exakt det riksdagens beslut handlade om: inga nya anvisningar till fas 3.

Det som gör det ännu värre är att det nu kommer nya rapporter om att det är många som har placerats i fas 3 som inte har fått någon sysselsättningsplats. En av fem i fas 3 har ingenstans att ta vägen. Det visar hur totalt misslyckad den så kallade reformen fas 3 är och att regeringen inte har gjort någonting för att tillmötesgå riksdagens beslut. Vi kan också se att de långtidsarbetslösa är många och har kommit ännu längre från arbetsmarknaden, inte minst de som är placerade i fas 3 och inte ens har en sysselsättningsplats att gå till.

Detta gör att man undrar: Ska riksdagen än en gång behöva fatta ett beslut för att regeringen ska verkställa det gamla beslutet? Eller vad är det egentligen som krävs?

När Ulf Kristersson, som har ansvar för sjukförsäkringen, vägrade verkställa riksdagens beslut hotades han med misstroendevotum, och då äntligen verkställdes beslutet. Frågan är: Krävs det något sådant i detta fall också, eller när ska riksdagens beslut egentligen verkställas?

Det är tragiskt för alla som redan befinner sig i fas 3, men ännu värre är det med alla nya som nu kommer till, i strid med riksdagens beslut.

Jag skulle vilja likna fas 3 vid rent slavarbete. De som är placerade i fas 3 har nämligen ingen riktig lön, utan de får motsvarande 65 procent av sin tidigare a-kassenivå eller socialbidrag som ersättning. Det är en form av slavarbete eller gratisarbete, vad man nu vill kalla det. De omfattas inte av kollektivavtal och inte av några försäkringar. Det har också varit problem både med placeringar där fas 3:are har fått göra totalt meningslösa arbetsuppgifter och med placeringar där fas 3:are har gjort reguljära arbetsuppgifter.

Ingenting av detta var syftet med det eller så som reglementet för det hela ser ut. Det ska inte ersätta riktiga jobb, och det ska inte vara totalt meningslösa uppgifter. Det leder verkligen inte till jobb, och det gör att det ännu mer liknar slavarbete.

Jag är rädd för att det vi har sett bara är toppen av ett isberg, då man inte har kunnat kontrollera allting.

Det som är drivkraften för många arbetsgivare i detta är att de får 5 000 kronor per månad för varje person i fas 3. Vi har företag som kan leva på den ersättningen. De har en mängd fas 3:are placerade och får ersättningen medan dessa människor tvingas leva på existensminimum.

Detta gör det extra angeläget. Det har inte bara visat sig att det inte leder till jobb och till att människor går vidare i utbildning. Det är slavarbete, och framför allt har inte regeringen verkställt riksdagens beslut.

Anf. 35 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! För någon månad sedan var jag på besök på en fas 3-arbetsplats. Jag tror att det är ungefär tolv personer som deltar i en verksamhet. De är naturvårdare i Örebro. De upplever att det de gör är ganska trivsamt och att de har fått ett sammanhang. Det de däremot inte upplever är att de har en rimlig ersättning för vad de gör.

Under den socialdemokratiska regeringen fram till 2006 med stöd av Miljöpartiet och Vänsterpartiet hade vi en arbetsmarknadspolitisk åtgärd

som hette plusjobb. Där fick ganska många arbetslösa möjlighet att få en meningsfull sysselsättning. De fick känna sig behövda, utveckla kompetens och komma närmare arbetsmarknaden. Men de fick också en rimlig ersättning, nämligen kollektivavtalsenlig lön.

Jag vill därför fråga: När tänker arbetsmarknadsministern ompröva fas 3 och den återvändsgränd som hon har infört? När tänker arbetsmarknadsministern göra någonting åt detta? Är regeringen nöjd med att fas 3 numera omfattar mer än 30 000 personer och beräknas vara en av Sveriges största arbetsgivare?

Anf. 36 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag tar frågan om arbetslöshet på väldigt stort allvar och inte minst omsorgen om personer som är långtidsarbetslösa. De har varit hos Arbetsförmedlingen under flera års tid. De har fått hjälp, stöd, praktik och kanske en arbetsmarknadsutbildning. Men de har ändå inte lyckats få ett arbete med eller utan anställningsstöd, trots att det finns mängder av anställningsstöd.

Man kan ställa sig frågan: Vad är det bästa för dessa personer? Det är så klart att de får ett arbete. Men jag tror att det näst bästa är att de närmar sig arbetsmarknaden och kommer till en arbetsplats hos en seriös företagare. Det kan vara en ideell organisation, en fotbollsklubb, Stadsmissionen och kommunen. De får en gemenskap och en meningsfull tillvaro. De får arbetskamrater och får känna att tillvaron ändå har mening. De får också träna sig i att komma vidare och få ett arbete samtidigt som de söker arbete.

Det är oerhört väsentligt. Jag får till och med brev, och även här i kammaren har man ställt frågan, om att människor kan vara oroliga när de ska byta anordnare eftersom de har trivts så pass bra. De flesta trivs också väldigt bra hos sin anordnare. De flesta är seriösa företag och organisationer som vill människor väl. Jag har varit väldigt noga och tydlig mot Arbetsförmedlingen. I det fall en anordnare inte sköter sig ska man kräva åtgärder, eller så ska samarbetet avslutas.

När jag tittar på utskottets ståndpunkter i AU11 skriver utskottet att det finns anordnare som inte erbjuder någon meningsfull sysselsättning. Där har jag varit tydlig. Det ska vara meningsfullt. Men det är också en härfin gräns mellan vad som är meningsfullt och vad som tenderar att vara ett arbete. Dessa personer ska inte ersätta ordinarie arbetskraft. Det är viktigt att Arbetsförmedlingen kontrollerar innan men också att deltagaren själv slår larm om det är så att man känner att det är som om man vore anställd.

Utskottets majoritet skriver vidare om reguljära arbetsuppgifter. De skriver också att det saknas handlingsplaner. Vi har sett till att det ska finnas handlingsplaner även för denna grupp arbetslösa personer. Utskottet har varit kritiskt mot för lite kontroll av seriositet och kvalitet. Precis det som utskottet skriver i betänkande 2010/11:AU11 har regeringen åtgärdat.

Vi har också förstärkt det särskilda anställningsstödet. Det innebär att dessa personer kan få en väldigt hög kompensation om de kan få ett arbete med ett särskilt handledarstöd. Men utmaningen är, och där är jag tydlig, att fler arbetsgivare måste vara villiga att anställa.

Det skulle vara förfärligt att lämna personer i sticket och säga: Det är bättre att du är hemma och är passiv. I själva verket är det många som tycker att det är en meningsfull sysselsättning. Det är också fler i dag än tidigare som säger att det ökar deras jobbchanser. Det är viktigt att människor får befinna sig i en arbetsgemenskap hos en sjyst och seriös anordnare. De får även i större utsträckning än tidigare chansen att själva påverka var de vill vara någonstans. Det tror jag också har betydelse.

Jag vänder mig å det starkaste mot Hillevi Larssons uttryck om slavarbete. I det fall Hillevi Larsson får något som helst intryck av slavarbete uppmanar jag Hillevi Larsson att direkt kontakta polisen, och gärna via larmnumret, och Arbetsförmedlingen. Något sådant ska vi inte ha på den svenska arbetsmarknaden. Det är väldigt starka ord att säga att en arbetsmarknadsåtgärd är liktydig med slavarbete. Det hoppas jag att Hillevi Larsson slår larm om så fort hon får vetskap om det ifall det stämmer.

Anf. 37 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det är alltid en definitionsfråga: Vad är gratisarbete, och vad är slavarbete? Det är människor som mot sin vilja tvingas arbeta till så låg ersättning och dessutom upplever att de blir utnyttjade av arbetsgivaren. Den enda anledningen till att de är där är att arbetsgivaren får 5 000 kronor i månaden medan de själva får leva på 65 procent av sin tidigare a-kassenivå eller socialbidrag. Det är en väldigt låg ersättningsnivå att leva på.

Dessa människor jobbar hårt. De jobbar heltid liksom alla andra. Men de andra har riktiga löner och kollektivavtal, vilket fas 3:arna inte har. Det är många som själva upplever att det de har är ett slavarbete. Men de har inget alternativ, eftersom de då förlorar den lilla ersättning som de ändå har tack vare detta.

Jag vill ta dessa människor på allvar som själva känner sig som gratisarbetare eller slavarbetare. Precis som Eva-Lena Jansson säger är det inte alla arbetsuppgifter som upplevs som meningslösa. Det finns de som har reguljära arbetsuppgifter som känns meningsfulla men som ersätter riktiga jobb. Det är självklart inte rätt att man ska jobba med så dålig ersättning och ersätta riktiga jobb. Men sedan finns det också de som upplever det som meningslösa jobb. Det har förekommit fusk med detta där det bara handlat om att få ersättningen.

Jag vill även komma in på möjligheten att gå vidare till utbildning och jobb. Någonting som många fas 3:are upplevt är att de blir totalt övergivna när de är i fas 3. Arbetsförmedlingen hör inte längre av sig. Det finns ingen hjälp att få, eftersom de anses som avprickade och inne i systemet. Men de kan ju inte nöja sig med en fas 3-placering med en så dålig ersättning.

Det är riktiga anställningar, riktiga jobb med riktiga löner med kollektivavtal, som är målet. Det har varit ett problem att människor inte har haft möjlighet att söka jobb på dagarna i och med att de jobbar heltid i fas 3. När ska de få möjlighet att söka jobb på dagarna?

Efter kritik har regeringen tillåtit kortare utbildningsåtgärder. Det är ofta utbildning som arbetslösa behöver för att komma i fråga för jobb. Men det är bara några enstaka procent av dem som är placerade i fas 3 som har omfattats av utbildningsåtgärder. Det har inte heller lett till några jobb. Resultaten uteblir ju.

Jag vill upprepa min fråga: När ska regeringen följa riksdagens beslut? Man kan inte säga att detta har varit en framgång när man ser att det är så få som går vidare till riktiga jobb. Man ser nu att en av fem som är placerad i fas 3 inte ens har en sysselsättningsplats att gå till. De är totalt passiva. Jag väntar fortfarande på regeringens svar.

Detta är ett led i en större politik som handlar om låglönesatsningar i stället för att vässa kompetensen.

Om Sverige ska överleva i den internationella konkurrensen är det inte låglönesatsningar vi ska ägna oss åt. Vi kommer ändå att bli utkonkurrerade. Det kommer ändå att finnas länder som har ännu lägre lönelägen. Det behövs i stället satsningar på innovation, forskning och utbildning på alla nivåer, alltifrån barn till vuxna, och en aktiv arbetsmarknadspolitik där man satsar pengarna på att stärka de arbetslösa i stället för att ge kravlösa bidrag till företagen, som ju fas 3 är ett exempel på. Krogmomsen och den halverade arbetsavgiften för ungdomar är också kravlösa bidrag till företag, och de har inte gett någon effekt och har inte sänkt arbetslösheten.

Anf. 38 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Jag hade en fråga till arbetsmarknadsministern om ersättning. Den som hade plusjobb hade en meningsfull sysselsättning men också en rimlig ersättning, en kollektivavtalsenlig lön. Jag förstår inte riktigt varför arbetsmarknadsministern håller fast så stenhårt vid fas 3 när man ser att det har nått vägs ände och bara hamrar fast folk i en åtgärd där de inte kommer vidare utan nekas utbildning.

96 000 personer är nu inskrivna i jobb- och utvecklingsgarantin. Det är en ökning med 5,2 procent sedan föregående år. I fas 3, den sista fasen, som arbetsmarknadsministern nu har valt att döpa om till sysselsättningsfasen, är ökningen 15,8 procent, från 26 685 till 30 902. Andelen nya platser på Arbetsförmedlingen har minskat med 13,2 procent sedan föregående år, och andelen arbetslösa och i åtgärder har ökat med 4,3 procent sedan förra året.

Andelen personer i instegsjobb har minskat med 23 procent. Andelen personer som har fått lönebidragsanställningar har minskat med 3 procent, och andelen som har fått OSA-anställningar har minskat med 2,5 procent.

Hänger detta ihop med att andelen i fas 3 ökar? Jag tror det, för arbetsgivarna får till och med betalt för att ta emot personer i stället för att anställa dem. Varför kan arbetsmarknadsministern inte erkänna att man har kommit till vägs ände med fas 3 och faktiskt försöka bedriva en aktiv och god arbetsmarknadspolitik? Och vad var det för fel på plusjobben, förutom att Socialdemokraterna hade hittat på dem? Kan inte arbetsmarknadsministern berätta varför fas 3 är så mycket bättre?

Anf. 39 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Det är alldeles uppenbart att vi i vårt land i dag får en alltmer tudelad arbetsmarknad. Å ena sidan söker företag utbildade arbetare och tjänstemän men har svårt att få folk och missar order på grund av regeringens bristande investeringar i utbildning och arbetsmarknadspolitik. Det är det ena vi ser. Vi förslösar resurser.

Å andra sidan stannar de som har halkat utanför allt längre och längre utanför arbetsmarknaden. Jag tror att arbetsförmedlingarna i alla län i princip gör samma prognos som den i Jönköpings län. De som har det svårt och får det svårare är de som har varit borta från arbetsmarknaden länge.

Moderaternas blinda fläck är att de bara känner en enda politisk åtgärd, nämligen skattesänkning. När man har dragit undan resurser från arbetsmarknadspolitik och utbildningspolitik hänvisas man till billiga massåtgärder för att försöka hålla nere arbetslösheten.

Jag tycker att åtgärder är väldigt bra, men jag konstaterar i likhet med Hillevi Larsson och Eva-Lena Jansson att fas 3 många gånger är ren förvaring. Att en enskild arbetslös plågas med en ersättningsnivå som knappt motsvarar det anordningsbidrag som finns i fas 3-systemet indikerar väl något illavarslande?

Fas 3 har varit en guldgruva för några, och det är väl ett hälsans tecken att Arbetsförmedlingen nu har sagt upp kontrakten med 300 företag, som inte alls har haft några kvalitativt inriktade verksamheter.

Min fråga till dig, Hillevi Engström, i din egenskap av arbetsmarknadsminister, är: Kan du för kammaren här i dag redogöra för vilket utfall i arbete du har haft av fas 3 sedan starten? Det handlar om utfallet i arbete för dem som deltar i åtgärden. Och kan du samtidigt redogöra för vad det generella utfallet blir om man hade deltagit i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd i det vi förr kallade vidareutbildning eller omskolning?

Dessa båda jämförelser vore oerhört intressanta att få, alltså vilket utfall i ordinarie arbete du har fått av fas 3 respektive det generella utfall vi känner till av arbetsmarknadspolitik. Jag ser med spänd förväntan fram emot svaret denna dag, då solen möjligen kommer efter denna debatt.

Anf. 40 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):
Herr talman! Vi får hoppas att solen kommer tillbaka.

Arbetsförmedlingen har precis nyligen gjort en återrapportering till regeringen om sysselsättningsfasen, fas 3. Jag kan nämna några fakta. Förmedlingen har nu anställt fler än 2 000 ytterligare personer som ska jobba med jobb- och utvecklingsgarantin, vilket är bra. Då ökar handläggartätheten, och också personer i sysselsättningsfasen får betydligt mer kontakt med en arbetsförmedlare av kött och blod för att få hjälp i sitt jobbsökande. Det är ingen återvändsgränd utan tvärtom en brygga vidare till jobb att vara i sysselsättningsfasen.

När man har varit arbetslös under så pass många år har man också gått igenom precis det som Peter Persson efterlyser, alltså olika former av program, praktik och arbetsmarknadsutbildning. Det är först när de möjligheterna är uttömda och det ändå inte har lett till arbete som alternativen inte är så många. Man har inte fått arbete fastän man har förkovrat sig. Då tycker vi att det är bättre med aktivitet i stället för passivitet.

Jag är väldigt glad för de många seriösa anordnare som tar emot deltagare. Där trivs deltagarna och tycker att det är meningsfullt. 70 procent av anordnarna tar bara emot en enda person, vilket gör att de också kan ge mer av handledning, stöd och hjälp. 21 procent av anordnarna tar emot mellan två och fem personer. Det är mindre än var tionde anordnare som tar emot fler än fem deltagare.

Det har varit en diskussion om anordnarstödet. Arbetsförmedlingen ser över det och kommer att återkomma med förslag om hur det kan göras mer träffsäkert, så att det ökar incitamenten för människor att lämna sysselsättningsfasen och komma ut i arbete.

Om man ser till vad deltagarna själva säger kan man konstatera att 88 procent är nöjda eller delvis nöjda med sysselsättningsplatsen. Av dem som har avslutat en arbetsmarknadsutbildning har 20 procent ett arbete efter 90 dagars avslutad utbildning. Utbildning för deltagarna i sysselsättningsfasen tror jag alltså har varit bra.

Det har sagts ganska mycket här. Jag tror att de som sitter i arbetsmarknadsutskottet är ganska väl insatta i vad de olika aktiviteterna egentligen innebär. I sin egen budgetmotion skriver Socialdemokraterna att regeringens insatser går åt rätt håll. Det tycker jag är positivt, och jag välkomnar den hållningen.

Bland Socialdemokraternas egna förslag till alternativ för dessa personer, som i genomsnitt har varit arbetslösa i sju åtta års tid, finns det två som är konkreta: plusjobb och offentligt skyddat arbete med 2 900 platser. Vad ska resten av personerna göra, Peter Persson? Jag talar om de övriga långtidsarbetslösa som inte får ett plusjobb eller en offentligt skyddad anställning, åtgärder som Socialdemokraterna beräknar kommer att kosta knappt 1 miljard kronor.

Det är alltså inte tillräckligt. Det finns ingen quick fix-lösning. Det är inte bara utbildning som är svaret på den här frågan. Det är personer som är äldre och som tyvärr har svårt att bli anställda även om vi har olika former av stöd. Det är personer med funktionsnedsättningar. De har i genomsnitt varit borta i sju åtta år. Då krävs det ännu mer.

Vi håller för närvarande på och bereder ett förslag från utredaren Cristina Husmark Pehrsson om bättre och mer effektiva stöd till arbetsgivaren. Det är alltså många fler saker som behövs.

Det här är ingen grupp personer som har haft det lätt. De behöver mycket mer stöd, framför allt det stöd som de kan få på en arbetsplats. Många mår betydligt bättre av att vara där än att vara passiva. Det sämsta alternativet av dem alla skulle vara en förtidspension ut från arbetsmarknaden, ut i ensamhet och utan meningsfull aktivitet.

Det här är inte det allra bästa som finns. Det bästa är ett jobb, men jag tror att det här är näst bäst om vi har seriösa anordnare.

Anf. 41 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Den stora frågan här i dag är: Varför har regeringen inte följt riksdagens beslut? Oavsett vad regeringen tycker om riksdagens beslut är ordningen sådan att vi har parlamentarism i Sverige, och det är riksdagen som är Sveriges högsta beslutande organ.

Dessutom fanns det goda grunder för riksdagens beslut. Det beslut som fattades här i riksdagen för ett år sedan gick ut på att alla anvisningar till fas 3 skulle stoppas och att regeringen skulle återkomma med insatser mot långtidsarbetslösheten. För riksdagen kunde konstatera att regeringens arbete hittills när det gällde de långtidsarbetslösa hade fallerat.

Nu, ett år senare, kan vi tyvärr konstatera att ingenting av det här har verkställts. De långtidsarbetslösa är ännu längre från arbetsmarknaden i dag, och nya anvisningar sker hela tiden till fas 3.

Det är förvånande att detta fortsätter med tanke på att det i dag är en av fem som anvisas till fas 3 som inte får någon sysselsättningsplats. Det är ju någonting som är väldigt fel när man inte ens kan få fram arbetsplatser.

Sedan är det självklart att det finns de som deltar i fas 3 som upplever att de har meningsfulla arbetsuppgifter. Och då tittar jag inte på avarterna, som också finns, de som ersätter reguljära arbetsuppgifter och det som är konstgjorda arbetsuppgifter som bara syftar till att arbetsgivaren ska få stödet på 5 000 kronor. Det finns de som upplever att de har meningsfulla arbetsuppgifter, och det är inget problem. Problemet handlar om huruvida det leder vidare till jobb. Och det som är ett ännu större problem är: Hur kan man tvinga människor att arbeta heltid till så låg lön utan kollektivavtal och utan försäkring?

Jag undrar varför regeringen inte kan göra något åt de här problemen och börja följa riksdagens beslut. Jag tycker att det, ett år efteråt, är hög tid att följa riksdagens beslut.

Anf. 42 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Till viss del instämde arbetsmarknadsministern i min analys, om än försiktigt. Hon säger att fas 3 ger väldigt lite utfall i reguljärt arbete – åtgärden som sådan är passiviserande – och att mer kvalitativt inriktad arbetsmarknadspolitik ger direkt utfall i arbete. Då håller hon ju med om att hon administrerar en arbetsmarknadspolitik i vårt land som bygger på en tudelad arbetsmarknad.

Å ena sidan har vi brist på arbetskraft inom vissa sektorer för att regeringen vägrar att investera. Skattesänkningar är deras enda medel på alla politikområden. Å andra sidan är det en allt större grupp som kommer längre och längre ifrån arbetsmarknaden.

Jag tycker självfallet att det är bättre med aktivitet än passivitet. Men en aktivitet på dessa ekonomiska villkor – och i vissa fall sociala villkor – är inte rimlig.

Jag konstaterar i likhet med Hillevi Larsson att riksdagens beställning när det gäller fas 3 de facto inte är utförd. Även om sommarlovet för många har börjat skulle man rimligen inför den sommar som stundar för Hillevi Engström säga: Det är ej godkänt. Kvarsittning behövs nog. Det är betyget.

Anf. 43 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Det har framförts många påståenden i den här debatten som kanske vittnar om en del okunskap om vad som har hänt under det senaste året, sedan riksdagens beslut.

Om Hillevi Larsson läser de skrivningar vi lämnat in till riksdagen och om Hillevi Larsson läser Arbetsförmedlingens återrapportering och tittar på deltagarundersökningarna tror jag att tonläget kanske blir lite mer rimligt.

De personer som är långtidsarbetslösa är ju inte direkt matchningsbara mot de ganska kvalificerade arbetena. Man söker kvalificerade it-tekniker, specialistsjuksköterskor, civilingenjörer och så vidare. Det är inte jämförbara grupper. Riktigt så enkelt är det inte.

Vi pratar om personer som har haft det tufft. Många har funktionsnedsättningar. Många är äldre. I genomsnitt har dessa personer varit

arbetslösa i sju åtta år, trots högkonjunktur på arbetsmarknaden och trots massiva anställningsstöd. Arbetsförmedlingen står kanske för 80–85 procent av lönekostnaden.

Trots det, Hillevi Larsson, har den här gruppen personer i många fall svårt att få ett arbete. De har gått igenom många olika aktiviteter och fått mycket hjälp och stöd. Många kommer från långa sjukskrivningar och har nedsatt arbetsförmåga. De har kunnat ta emot erbjudande om arbetsmarknadsutbildning, men trots det har det inte lyckats.

Då tycker jag att det är mycket bättre att man är hos en anordnare – en kommun, en kyrka, Stadsmissionen, en fotbollsklubb eller en bondgård – och har en meningsfull sysselsättning. Den ska dock definitivt inte ersätta ett ordinarie jobb.

Jag frågar återigen Hillevi Larsson om det verkligen finns belegg för att detta är någon form av straffarbete. Jag skulle vilja se det. Då är jag beredd att vidta åtgärder. Jag hoppas också att interpellanten inte bara sprider villfarelser utan i sådana fall agerar och anmäler till en myndighet, för så får det inte gå till i Sverige.

Min högsta önskan är att dessa personer får ett arbete och en lön att leva på. Det näst bästa är att de är på arbetsmarknaden och får arbetskamrater.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2011/12:397 om praktik genom Arbetsförmedlingen

Anf. 44 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Shadiye Heydari har frågat mig om jag är redo att ta initiativ till att se över problemet med att många deltagare i praktikplatser blir utnyttjade av oseriösa arbetsgivare.

Jag vill inledningsvis slå fast att det naturligtvis är oacceptabelt om regler missbrukas och olyckligt om människor utnyttjas av oseriösa arbetsgivare.

Målet med praktik är att individen ska få yrkeserfarenhet och i och med det stå bättre rustad för att kunna få ett arbete. Ett annat mål kan vara att erbjuda deltagaren möjlighet att praktisera sitt yrke och på så vis behålla kontakten med arbetslivet. Individen får också en arbetsgivarreferens genom att arbetsgivaren förbinder sig att utfärda ett intyg efter avslutad praktik.

Praktik ges som längst i sex månader. Under den tiden ska individen ha regelbunden kontakt med Arbetsförmedlingen. Det är en grundläggande uppgift för Arbetsförmedlingen att kontrollera att den praktikinsats som ges är meningsfull.

Jag förutsätter att Arbetsförmedlingen sköter sitt uppdrag på ett bra sätt.

Anf. 45 SHADIYE HEYDARI (S):

Herr talman! Först vill jag tacka arbetsmarknadsministern för svaret. Anledningen till att jag ställde min fråga är att jag är allvarligt bekymrad

över hur oseriösa arbetsgivare utnyttjar praktikanter och missbrukar regelverket. Jag kommer dagligen i kontakt med människor i olika sammanhang, på verksamhetsmöten, föreningsmöten, på gator och torg, som har en olycklig historia.

Herr talman! Det är glädjande att arbetsmarknadsministern delar min uppfattning och säger att det är oacceptabelt om regler missbrukas och olyckligt om människor utnyttjas av oseriösa arbetsgivare. Det är bra att ministern ställer krav på Arbetsförmedlingen att sköta sitt uppdrag.

Tyvärr fungerar det inte alltid. Praktikplatser har ofta en avgörande roll för många arbetssökandes framtid. Men det finns en stor grupp av arbetssökande i vårt land som går på ett antal praktikperioder som inte leder till något arbete utan bara till en ny praktikperiod.

Anledningen till att jag skrev denna interpellation var att många praktikanter med hjälp av Arbetsförmedlingen får ekonomiskt stöd för att praktisera i hopp om att få ett arbete i framtiden. Enligt den information jag har fått av många deltagare eller praktikanter blir många utnyttjade av arbetsgivaren på praktikplatsen. Arbetsförmedlingen har ansvaret för detta, eftersom det är de som betalar stödet till de oseriösa arbetsgivarna. Det måste finnas en bättre kontroll av de oseriösa arbetsgivarna.

Herr talman! Jag är fullt medveten om att jag som politiker och riksdagsledamot inte kan gå in i enskilda ärenden. Men jag träffade en kvinna för ett tag sedan som berättade en ofattbart märklig historia för mig. Denna kvinna hade en fast anställning på en restaurang i en av de mellanstora kommunerna i Sverige. Restaurangen byter ägare, och hon blir uppsagd på grund av arbetsbrist. Den nya ägaren erbjuder henne en praktikplats i stället, och Arbetsförmedlingen godkänner detta.

Detta är ett fall bland många där människor utnyttjas av oseriösa företagare som Arbetsförmedlingen godkänner. De bedriver sin verksamhet med hjälp av praktikanter. Enligt regelverket ska Arbetsförmedlingen inte godkänna det när anordnaren inte har ett rekryteringsbehov.

Ändå skedde detta. Hur ser arbetsmarknadsministern på detta?

Anf. 46 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Praktik är en viktig arbetsmarknadsåtgärd, och det tror jag såväl socialdemokrater som alliansregeringen är överens om. Det är också svårt att få tag på tillräckligt många praktikplatser.

Ändå är det väldigt viktigt att de praktikanordnare som finns är seriösa. Där sker en kontroll, och jag skulle vilja fråga interpellanten vad interpellanten gjorde vid det tillfället, för ett år sedan, när interpellanten fick vetskap om ett så pass allvarligt missbruk. Agerade interpellanten, slog larm och kontaktade Arbetsförmedlingen?

I annat fall är det ett tips, för det finns några viktiga parter som kan agera. Dels är det Arbetsförmedlingen som kan genomföra kontroller och inspektioner, dels ska det för den person som är berörd vara lätt att säga till om det är någonting som inte är okej. För det tredje är det vi medmänniskor som inte ska sitta och bli arga och rulla tummarna om vi får vetskap om ett uppenbart missbruk, utan då ska vi agera och ringa upp Arbetsförmedlingen för att fråga om det ska vara på det sättet.

Vi behöver hjälpas åt. Vi behöver fler arbetsgivare som är seriösa och som välkomnar människor, inte minst ungdomar och personer som är födda utanför Sverige, att få en gedigen och bra praktikplats.

När det gäller praktikplatser ges ingen ersättning till arbetsgivaren. Det är någonting som nu diskuteras och som efterfrågas från många arbetsgivare. Man menar att det är ett viktigt uppdrag att ge en person en bra praktik, och arbetsgivaren menar därför att man borde få en ersättning för detta merarbete. Men så är det inte i dag, och det är en viktig fråga att fundera över.

Vi kan nämligen också se att många praktikanter efter praktikplatsen också får en anställning. Ett bra exempel på det är nationell matchning. Där matchar Arbetsförmedlingen utrikes födda akademiker mot flera av de stora företagen i Sverige. De får först en praktikperiod på sex månader, sedan kan de få en specialkurs i yrkessvenska och en arbetsmarknadsutbildning. Väldigt många av de här personerna får sedan en fast anställning hos något av de företag som de har praktiserat på tidigare.

Därför skulle jag vilja säga att praktik är en viktig arbetsmarknadsåtgärd, och det jag efterlyser är helt enkelt seriösa företag, organisationer och kommuner som välkomnar personer på en praktikplats under en period och även att vi medmänniskor, även om vi inte är politiker, hjälper till och slår larm om det finns oseriösa aktörer ute på den svenska arbetsmarknaden. Ingen blir mer nöjd än jag om vi kan få bort de oseriösa och få in fler seriösa företag som hjälper personer att få en anställning.

Jag tycker att det är en viktig principfråga. Jag väntar med fler saker till mitt nästa inlägg.

Anf. 47 SHADIYE HEYDARI (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Hillevi Engström sade att man ska slå larm. Det jag lovade den här personen i första hand var att skriva en interpellation och ställa frågan till ministern.

Samtidigt är det självklart så att man reagerar. Jag hjälper många människor. Ministern får komma till Göteborg och fråga göteborgarna vad de tycker. Så här är det: När jag som politiker ringer till Arbetsförmedlingen blir de inte glada över att jag ringer och säger att jag sitter i Sveriges riksdag. Jag brukar säga till praktikanterna att de får vända sig till Arbetsförmedlingen, men det är inte så säkert att de vågar göra det. De är ju rädda att mista sin plats och att Arbetsförmedlingen inte ska hjälpa dem med nästa praktikplats i och med att de inte har klarat den första platsen.

Ministern sade att det här är en principfråga. Det förstår jag. Vi är medmänniskor och ska hjälpa varandra. Det ska vi göra, och det gör jag också. Självklart är arbetspraktik viktigt för oss alla. Det är genom det man kan komma i kontakt med nya arbetsgivare och få ett arbete.

Vad är målet med en praktikplats? Ministern har själv skrivit om det i sitt svar, och jag vill också gå in på det. Så här skriver arbetsministern i sitt svar:

”Målet med praktik är att individen ska få yrkeserfarenhet och i och med det stå bättre rustad för att kunna få ett arbete. Ett annat mål kan vara att erbjuda deltagaren möjlighet att praktisera sitt yrke och på så vis behålla kontakten med arbetslivet. Individen får också en arbetsgivarreferens genom att arbetsgivaren förbinder sig att utfärda ett intyg efter avslutad praktik.”

Jag tycker också att detta är viktigt, men jag tycker att det behövs bättre kontroller av företagare så att detta inte kan missbrukas. Vad tycker ministern om det fall jag nämnde tidigare? Jag fick inte något svar på det. Tycker ministern att Arbetsförmedlingen gjorde rätt i att godkänna hennes praktikplats och ge henne det stödet när hon redan hade en fast anställning på restaurangen som hon blev uppsagd från på grund av arbetsbrist? Jag tycker att det är ofattbart att Arbetsförmedlingen kan godkänna detta.

Herr talman! Många människor är förtvivlade och ledsna över att inte få chansen till en anställning. De ställer sig själva frågan: Hur länge ska jag praktisera? En praktikperiod leder bara till en ny praktikperiod och inte till något arbete. Detta är fakta och sanningen. Det finns hur många människor som helst som ministern kan gå ut och fråga. Många är sysselsatta. Det är de fina siffrorna vi alltid får se. Men det är inte så det är i själva verket.

I vårt fantastiska land Sverige finns många bra och ansvarsfulla företagare, och det ska vi inte glömma. Men vi har även för många oseriösa företagare som bedriver sin verksamhet med statsmedel och tar emot praktikant efter praktikant. Jag tycker att detta är slöseri med statens resurser.

Vilka initiativ tänker arbetsmarknadsministern ta för att se över problemet med att många deltagare på praktikplatser blir utnyttjade av oseriösa arbetsgivare? Tycker inte ministern att det är dags att Arbetsförmedlingen förbättrar kontrollen över de oseriösa företagare som missbrukar regelverket?

Anf. 48 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Man slutar aldrig att förvånas. Jag ska säga att om man får höra om ett missbruk, någon som gör någonting som närmast kan vara olagligt, är det kanske inte så mycket hjälp att lova att man ska skriva en interpellation. Det kanske är bättre att man gör något mer handfast. Jag tror att Arbetsförmedlingen blir väldigt tacksam över att få signaler om det finns någon som är oseriös och där människor kan komma till skada eller utnyttjas.

Som jag också sade i mitt tidigare inlägg får arbetsgivare inte någon ersättning, därför kan jag inte säga att det är slöseri med några resurser på det sättet. Det går inte ut några skattemedel till arbetsgivare som anordnar praktikplatser.

Praktik är ju en viktig del för många. Det kan handla om att man får den där kontakten med arbetsmarknaden, att man får pröva sina tidigare yrkeskunskaper, men det är också viktigt att individer själva signalerar om det inte är meningsfullt. Självklart ska ingen person utnyttjas på den svenska arbetsmarknaden. Tvärtom ska man kunna få yrkeserfarenhet och hålla kontakten med arbetslivet.

Jag tror också att det är helt omöjligt för Arbetsförmedlingen att ha en person på landets samtliga arbetsplatser där det finns praktikanter. Det bygger mycket på att deltagarna själva inrapporterar eventuella problem. Det hoppas jag att interpellanten håller med om. Vad skulle vi annars ha för system i Sverige? Hur tror interpellanten att vi skulle få fler praktikplatser om det samtidigt fanns en arbetsförmedlare på plats?

Det är väldigt lätt att ta till stora ord. Jag tycker att vi ska vara tacksamma för de många arbetsgivare som ger människor chansen att komma ut och få en praktikplats. Jag skulle önska att de var många fler.

Det finns också starka önskemål från arbetsgivare om att man behöver ha ett bidrag för att kunna handleda personer på ett bättre och mer effektivt sätt. Det är frågor som vi också ser över för närvarande. Det finns tyvärr för låg kännedom bland arbetsgivare om vilka ekonomiska stöd man kan få del av om man anställer sin före detta praktikant. Om vi pratar om ungdomar till exempel kan jag peka på att arbetsgivarens kostnad kan bli så låg som under 3 000 kronor per månad om ungdomen har en månadslön brutto på 17 000–18 000. Det är oerhört låga kostnader.

Som svar på interpellantens fråga kan jag utan att vara arbetsförmedlare säga att det låter ganska orimligt. Jag tror att interpellanten hade hjälpt sin bekant väldigt mycket mer genom att kontakta Arbetsförmedlingen. Är det så att jag kan hjälpa till med att förmedla en kontakt gör jag det gärna. Men det skulle väl vara jättebra att skicka in namnen bakom alla de exempel som interpellanten påstår pågår i Sverige till Arbetsförmedlingen så att de kan göra kontroller på respektive arbetsplats. Det tror jag hjälper människor mer att komma närmare ett arbete än att vi diskuterar frågan här i kammaren. Anmäl gärna till Arbetsförmedlingen alla de problem som interpellanten har tagit del av rörande praktik!

Anf. 49 SHADIYE HEYDARI (S):

Herr talman! Tack för svaret! Jag tycker fortfarande att det är arbetsmarknadsministerns ansvar. Det är klart att man alltid kan kontakta Arbetsförmedlingen, men den myndigheten ligger ju under ministerns ansvar.

Vad gäller slöseri med resurser pratade jag inte om pengar, att vi ger pengar till arbetsgivarna. Det handlar om de människor som går på praktik efter praktik som inte leder till något arbete. Se till att skapa arbeten utan att människor ska må dåligt på grund av att de inte får en fast anställning, inte ens någon typ av vikariat. Det är det jag menar. Jag vet och även ministern är medveten om att det finns många människor som mår dåligt på grund av detta.

Självklart har vi många bra arbetsgivare, och vi är tacksamma att de tar emot praktikanter. Det ska vi vara glada för. Utan dem skulle vi inte klara av detta. Det är viktigt att de finns. Samtidigt finns det en grupp som missbrukar regelverket. Det ska vi inte glömma, ministern. Det är viktigt att ni tar detta på stort allvar.

Jag skrev inte interpellationen utifrån de utrikes födda. Jag skrev interpellationen utifrån de praktikanter vi har som går på en massa praktikplatser men inte får något arbete. Det är det jag skrev utifrån. Så fort jag skriver något tror många att jag alltid skriver utifrån de utrikes födda. Så är det inte. Jag representerar inte bara dem.

Ett annat problem som vi har är att praktikanordnare inte alltid utfärdar ett arbetsgivarintyg efter avslutad praktik, enligt den information jag har fått av ett flertal praktikanter. Detta är viktigt och avgörande för många människor som saknar yrkeserfarenhet, meriter och referenser när man söker ett arbete.

Arbetsmarknadsministern skrev i sitt svar att ”individen får också en arbetsgivarreferens genom att arbetsgivaren förbinder sig att utfärda ett intyg efter avslutad praktik”. Så är det inte i verkligheten, ministern. Vad kan arbetsmarknadsministern göra för att säkerställa att arbetsgivaren alltid efter avslutad praktik utfärdar ett intyg?

Anf. 50 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Tack för interpellationen! Jag tror att jag har varit väldigt tydlig med min synpunkt på praktik och på att människor ska kunna få en chans att komma in på arbetsmarknaden. Jag vill avslutningsvis ändå säga någonting som jag tror är oerhört viktigt när vi pratar om att fler ska kunna komma in, till exempel ungdomar.

Det som Socialdemokraterna föreslår är att vi ska göra det ännu dyrare och ännu svårare att anställa ungdomar. Socialdemokraterna föreslår ju en höjning av arbetsgivaravgifterna med 17 miljarder kronor. Det kommer att göra att färre kommer i jobb. Den rundgång som interpellanten tar upp, med flera pågående praktikplatser, kommer att bli ännu värre. Det tror jag är en viktig del att tänka på i en aktiv politik.

Det är viktigt att sänka trösklarna och förbättra för företagen så att fler vill anställa. Det är grunden i regeringens arbetslinje. Vi kan se att vi sedan 2006 har 200 000 fler som är sysselsatta och att vi har ett utanförskap som minskar. Det är också så att vi under de närmaste åren satsar 8 miljarder kronor mer för en aktiv arbetsmarknadspolitik på Arbetsförmedlingens område.

Det görs väldigt mycket, men i grunden handlar det om att fler arbetsgivare ska vilja anställa, våga växa och också anställa de personer som finns på Arbetsförmedlingen som har haft det lite extra tufft, inte minst de långtidsarbetslösa i sysselsättningsfasen. Det är personer som både kan och vill delta.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellation 2011/12:398 om sommarjobbssatsning för unga

Anf. 51 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Hillevi Larsson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att skapa fler sommarjobb till unga.

Jag delar Hillevi Larssons uppfattning att sommarjobb är många ungdomars första kontakt med arbetslivet och även tillgång till nätverk för framtida anställningar. Kommunerna, men även andra arbetsgivare, har en viktig roll för att skapa bättre förutsättningar för ungdomars etablering på arbetsmarknaden, till exempel genom möjlighet till sommarjobb. Regeringens sommarjobbssatsning under 2010 var en tillfällig satsning på feriejobb som gjordes mot bakgrund av den ekonomiska krisen.

Det innebär inte att regeringen står passiv inför ungdomars inträde på arbetsmarknaden. Att bekämpa ungdomsarbetslösheten är en av regeringens viktigaste uppgifter. Regeringen har därför vidtagit en rad åtgärder för att förenkla för unga personer som saknar arbetslivserfarenhet att

komma in på arbetsmarknaden. För att öka arbetskraftefterfrågan har socialavgiften för unga halverats. Detta gör det mindre kostsamt att anställa unga som är i färd med att etablera sig på arbetsmarknaden. Den sänkta mervärdesskatten vad avser restaurang- och cateringtjänster kommer att skapa jobb i en sektor där många unga arbetar. Nystartsjobb är ytterligare ett exempel på åtgärder som riktas mot unga.

Det finns även i fortsättningen ett stort behov av olika åtgärder för att föra Sverige i riktning mot full sysselsättning. Regeringen följer noga utvecklingen på arbetsmarknaden, särskilt arbetsmarknadssituationen för unga.

Anf. 52 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Bakgrunden till den här interpellationen är att sommaren är ett väldigt bra tillfälle för ungdomar att få sitt första möte med arbetsmarknaden. Det är också väldigt många unga som får ett sommarjobb som det första jobbet de någonsin prövar på. Det här kan i sin tur leda vidare. Ungdomarna får lite arbetslivserfarenhet, de får kontakter och de får referenser inför framtida jobsökande. Det är väldigt positivt.

Många ungdomar får sitt sommarjobb via kontakter. Få ungdomar får det via Arbetsförmedlingen. Satsningar där vi aktivt försöker få ut fler ungdomar i sommarjobb leder till att även de som inte har kontaktnätet får en chans att komma ut. Det är kanske de som bäst behöver jobben som riskerar att bli arbetslösa i framtiden – just för att de saknar kontaktnät.

Arbetslösheten är hög bland ungdomar. Det är brist på sommarjobb för ungdomar. Låt oss jämföra ett par år tillbaka. Då ser vi en negativ utveckling. Förra året utlystes 6 733 sommarjobb. I dag utlyses 4 667 sommarjobb. Det går alltså åt fel håll. Även kommunerna anordnar färre sommarjobb. År 2010 fanns 80 000 sommarjobb. Förra året fanns 68 500 sommarjobb, och detta år finns 60 000 sommarjobb.

Vi kan också se att de satsningar som tidigare har gjorts för sommarjobb har gett konkreta resultat. Fram till 2006 satsade den socialdemokratiska regeringen på att ge stimulanser för att skapa sommarjobb i hela landet. Tyvärr togs satsningen bort när den nya regeringen tillträdde. År 2010 kom satsningen tillbaka. Då satsade regeringen 100 miljoner på sommarjobb för ungdomar. Detta ledde till 25 000 sommarjobb. Det är en lyckad satsning. För alla de 25 000 extra ungdomar som fick jobb var detta självklart värdefullt. Men av någon anledning togs denna satsning bort i förra årets budget.

Det hänvisas nu till att det var kris 2010 och att det var därför satsningen skedde då. Men det är fortfarande kris när det gäller arbetslösheten, långtidsarbetslösheten och inte minst ungdomsarbetslösheten i Sverige. Jag har precis föredragit siffrorna som visar att det är kris även när det gäller antalet sommarjobb till ungdomar. Därför hade det varit ännu mer läge nu när alla siffror går åt fel håll för regeringen att göra satsningen.

Tyvärr har regeringen även tagit bort satsningen på sommarutbildning för ungdomar som inte har klarat godkända betyg i skolan. Det är tragiskt. Ungdomarna erbjuds varken utbildning eller arbete under sommaren, vilket skulle komma väl till pass och vara ett bra sätt att förebygga framtida arbetslöshet, att se till att ungdomarna får in en fot på arbets-

marknaden och förhoppningsvis så småningom får riktiga jobb. Vad gör regeringen konkret för att få ut ungdomar i sommarjobb? Är inte detta även en statlig uppgift och inte bara en kommunal uppgift när vi ser att siffrorna pekar åt fel håll?

Prot. 2011/12:135
25 juni

*Svar på
interpellationer*

Anf. 53 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Ansvar för sommarjobben ligger väl framför allt hos företagen. De har ett ansvar för att anställa sommarvikarier och få ut ungdomar och andra som kan komma in under sommarlovet. Det gäller även kommunerna. Precis som Hillevi Larsson säger finns en prognos för 2012 på ungefär 60 000 feriejobb i sommar. Det är något högre jämfört med prognosen för 2011. År 2011 blev det 68 000 sommarjobb inom kommunerna. Men det fanns också många privata arbetsgivare som anställde ungdomar.

Regeringen menar att det finns en risk för att permanenta stimulansbidrag av det slaget kan undantränga kommunernas egna satsningar. Socialdemokraterna har en annan uppfattning. Man satsar närmare 1 miljard på sommarjobb för ungdomar från årskurs 9 fram till årskurs 3 på gymnasiet.

Men det är också fråga om att prioritera resurser så att de hamnar där de bäst behövs. Vi har prioriterat att det allmänt sett ska vara billigt att anställa ungdomar så att det blir fler ungdomsjobb, till exempel med hjälp av halverade arbetsgivaravgifter, nystartsjobb eller särskilt anställningsstöd, som innebär att arbetsgivaren får en väldigt låg kostnad för att anställa.

Satsningen 2010 var en krissatsning. Nu vet vi att många kommuner, till exempel Stockholm, kommer att anställa flera tusen, upp till 5 000, ungdomar. Det sker lite överallt i landet utifrån olika prioriteringar. Det finns de kommuner som garanterar ungdomar en sommarlovssatsning, en treveckors utbildning. Det välkomnar jag. Det är positivt. Men min uppfattning är att det inte behöver vara via statsbudgeten som dessa sommarjobb skapas utan att de kan skapas via privata företag, kommuner och landsting.

Anf. 54 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det vi socialdemokrater vill satsa på är något vi kallar Nynäshamnsmodellen. Nynäshamns kommun har framgångsrikt satsat på sommarjobb. De har gått ut med ett löfte till alla ungdomar i kommunen, nämligen att från och med det år de slutar nionde klass till och med det år de slutar gymnasiet, och självklart alla år däremellan, ska alla gymnasieungdomar garanteras tre veckors sommarjobb. De får lämna in en ansökan. Det är inget tvång utan självklart frivilligt.

Nynäshamn har lyckats få ut alla ungdomar som vill i sommarjobb. Grundregeln är att företagen själva betalar vad det kostar, det vill säga lön till ungdomarna, men det har även funnits en stimulans för att se till att det ska bli ännu fler sommarjobb. Det här skulle vi vilja tillämpa för hela landet. Det liknar mycket vad som har skett tidigare under både socialdemokratisk regering och den engångssatsning som nuvarande regering tog initiativ till 2010. Regeringen satsade 100 miljoner för att få ut ungdomar i sommarjobb, och det ledde till 25 000 sommarjobb. Det är inte alls dåligt.

Även om det självklart utlyses en hel del jobb från kommunerna och från det privata näringslivet räcker det inte på långa vägar. Vi kan se att ungdomsarbetslösheten har bitit sig fast på en oacceptabelt hög nivå. Det här är ett lysande tillfälle att under sommaren få ut ungdomarna i jobb, som förhoppningsvis sedan leder vidare.

Problemet med ungdomsarbetslösheten är att många ungdomar saknar kontakter, de har inte arbetslivserfarenheter och de har inte referenser. Det kan vara det första steget in på arbetsmarknaden. Ett sommarjobb där man sköter sig och trivs bra kan innebära att man kan komma tillbaka till samma arbetsplats eller en annan arbetsplats. Det ger ett försprång framför dem som inte ens kommer i fråga för ett sommarjobb.

Det här är en lysande åtgärd för både ungdomarna och framför allt för att förebygga arbetslöshet bland ungdomar i framtiden. Det är bra att jobben riktar sig till ungdomar som har slutat nian och gymnasieungdomar, som får en chans att kombinera en mestadels teoretisk utbildning med lite praktisk erfarenhet av arbetslivet som kan vara guld värd.

Jag vidhåller att regeringen har fattat många dåliga beslut, men beslutet 2010 att satsa på sommarjobb för ungdomar var bra. Jag kan inte förstå varför man inte går vidare med detta. Siffrorna är tydliga. Det gäller siffrorna från Arbetsförmedlingen, det vill säga hur många sommarjobb som är utlysta från arbetsgivares sida. Det är färre i år än förra året och året dessförinnan. De av kommunerna utlysta sommarjobben är också färre. Samtidigt har vi en hög ungdomsarbetslöshet.

Jag tycker att man kan efterfråga lite fler konkreta åtgärder. I sitt svar sade Hillevi Engström att sänkningen av restaurangmomsen, halveringen av arbetsgivaravgiften för ungdomar och nystartsjobben är bra åtgärder för att skapa sommarjobb. Men de har inte lett till sommarjobb eller till att ungdomsarbetslösheten har minskat.

Viljan är god, men resultaten uteblir. När man har provat något tillräckligt länge anser jag att det är dags att ompröva och pröva något nytt.

Anf. 55 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Tack, Hillevi Larsson, för en bra interpellation! Jag hade inte tänkt hoppa in i den här debatten heller, men jag kunde inte låta bli när statsrådet hänvisade till att det är viktigt att kommun och näringsliv tar sitt ansvar. Man kan tycka att det är dags att också regeringen tar sitt ansvar. Då är det tre parter som gör något tillsammans. Jag håller med Hillevi Larsson om att det är bra att satsa på kommunerna.

I Örebro kommun satsar både näringslivet och kommunen – näringslivet inte så mycket som man hade hoppats. Jag tror att det ledde till ungefär 1 900 sommarjobb. Med den riktade satsning som vi hade i vår budgeten hade det blivit betydligt fler, om Socialdemokraterna hade styrt. Nu är det inte vi som styr, tyvärr, utan det är arbetsmarknadsministern som får bestämma arbetsmarknadspolitikerna.

Min fråga till statsrådet är: Tycker inte statsrådet att regeringen också borde dra sitt strå till stacken? När ska ministern tycka att det är dags att ta ansvar för frågorna?

Anf. 56 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag tycker att det är jättebra med sommarjobb. Jag tror att många av oss har haft en mängd olika sommarjobb. Det är klart att det

är positivt. Det är positivt att företag, kommuner och landsting har möjlighet att anställa ungdomar under ett par veckor på sommaren. I år räknar SKL med att det kommer att bli ungefär 60 000 sommarjobb inom deras sektor. Samtidigt finns det vissa branscher där det är svårt att få ungdomar att arbeta även under sommaren. Det gäller till exempel skogsplantering, där det antagligen kommer att vara brist så att man måste ta in arbetskraft från andra delar av Europa och världen. Det gäller också bärplockning. Det är också svårt att få ungdomar att ta säljobb. En annan bransch som är oerhört viktig och där det är små marginaler är kafé- och restaurangbranschen. Jag tror att restaurangmomssänkningen kommer att få betydelse så att man har råd att ta in sommarvikarier.

Sommarjobb är helt klart viktigt och bra. Det är viktigt för att man får referenser och meriter som man kan använda i sitt framtida jobbsökande. Hillevi Larsson och jag talade tidigare om dem som är långtidsarbetslösa och är i sysselsättningsfasen. Jag hävdade att det är bra att få referenser och meriter och en arbetsgemenskap. Det är bra när man söker jobb.

Anf. 57 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! När man diskuterar åtgärder är det viktigt att se på vilka krav man ställer i den andra ändan. Här finns ett tydligt krav, nämligen att de arbetsgivare som skulle få del av den här stimulansen, vare sig det är offentliga eller privata arbetsgivare, måste erbjuda ungdomarna jobb.

Vi skulle vilja införa Nynäshamnsmodellen i hela Sverige med statlig stimulans till kommuner. Där är kravet att erbjuda en ungdom tre veckors sommarjobb. Det är det som man får stimulansen för. Huvuddelen betalas av arbetsgivaren, men man kan få en liten stimulans. Regeringen satsade 100 miljoner år 2010, och det resulterade i 25 000 sommarjobb. Vi kan se en tydlig skillnad mellan hur många sommarjobb som tillkom den sommaren och hur många som tillkom förra året och hur många man räknar med ska tillkomma i år.

Den här satsningen handlar om 100 miljoner. De andra åtgärder som regeringen hänvisar till och som man gör i stället är sänkning av restaurangmomsen och sänkning av arbetsgivaravgifter för ungdomar, vilket är mångmiljardsatsningar. Skillnaden är att det är krävlöst, och det fungerar tyvärr inte.

Hittills har det knappt blivit några jobb av krogmomssänkningen. Det har inte lett till några större prissänkningar. På vissa håll är det en minimal prissänkning, men på många håll leder det bara till ökade vinster. Det är samma sak med halveringen av arbetsgivaravgiften. Man har inte sagt att företagen måste anställa nya ungdomar för att få den halverade arbetsgivaravgiften. Det är det som är felet. Man måste våga ställa krav.

Anf. 58 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! I det förra inlägget pratade statsrådet om att det visserligen var en satsning som man gjorde 2010, men att man inte kan göra det generellt. Man kan ju undra varför det är viktigt med generella nedsättningar av arbetsgivaravgiften för ungdomar eller varför det är viktigt med en generell momssänkning. Bidrag till arbetsgivarna är tydligen bra i vissa fall för den här regeringen. Man kan också fundera på varför det var viktigt att göra detta 2010. Man kan vara cynisk och tro att det hänger ihop med ett valår. Jag vet inte, men jag hoppas att det inte var så.

Nu är det år 2012 och 20 000 färre sommarjobb för ungdomar. Vi har en hög arbetslöshet, och vi vet att ungdomar som går sysslolösa en hel sommar ägnar sig åt helt andra saker än vad de borde göra.

Om regeringen tar frågan på riktigt stort allvar tycker jag att man borde ha gjort något riktat. Jag har inte hört argumentet för varför regeringen valde att inte göra det i år när vi vet att vi har hög arbetslöshet och lågkonjunktur i hela Europa. Det är inte valår, men det kan väl inte betyda att ministern inte måste göra något.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på interpellation 2011/12:403 om arbetslösheten i Örebro län

Anf. 59 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Håkan Bergman har frågat mig vilka insatser jag och regeringen gör för att möta den växande arbetslösheten i Sverige. Han har vidare frågat mig vilka åtgärder som utformas för Örebro län mot bakgrund av de olika slag som arbetsmarknaden där drabbats av.

Enligt vårens arbetskraftsundersökningar från SCB ser vi ingen ökning av arbetslösheten. Sysselsättningen har fortsatt att öka under första kvartalet, om än i minskad takt. Med tanke på det ekonomiska läget i vår omvärld är utvecklingen med andra ord förvånansvärt positiv, men jag är långt ifrån nöjd.

Arbetslösheten ligger fortsatt på en hög nivå. Även med ett produktivt näringsliv och väl skötta statsfinanser påverkas vi av den svaga konjunkturen i delar av vår omvärld. En minskad efterfrågan i Europa riskerar att slå hårt mot ett litet exportberoende land som Sverige. Det är ingenting som vi råar över, men vi måste förhålla oss till det. Vi har därför stora utmaningar framför oss.

När många länder i Europa måste spara har Sverige i stället utrymme i statsfinanserna för att vidta kraftfulla insatser. I budgetpropositionen 2012 kunde därför regeringen lägga fram ett arbetsmarknadspaket som innehöll både strukturella åtgärder för att minska långtidsarbetslösheten och temporära insatser för att möta en ökad arbetslöshet. Ytterligare 8 miljarder kronor satsas på den aktiva arbetsmarknadspolitiken under kommande år. Det handlar till exempel om arbetsmarknadsutbildning, arbetspraktik, fler arbetsförmedlare och förstärkt anställningsstöd.

Jag vill ge några exempel på dessa åtgärder som vidtagits för att svara på Håkan Bergmans första fråga.

Under 2012 har Arbetsförmedlingens förvaltningsresurser ökat med 1,2 miljarder kronor för att kunna ge bättre stöd till de arbetslösa.

Aktiviteten och kvaliteten i jobb- och utvecklingsgarantin höjs genom ökade förmedlingsresurser och ett effektivare arbetssätt. Deltagarna kommer därför i större utsträckning att kunna få aktiva insatser, vilket leder till ett ökat utflöde till arbete och utbildning.

Vidare utvecklas Arbetsförmedlingens arbete med arbetsgivarkontakter, vilket också väntas gynna garantideltagarna och förbättra möjligheterna att ordna fram bra praktikplatser.

En arbetsgivare som anställer en person med ett nystartsjobb får en ekonomisk kompensation motsvarande nästan halva lönekostnaden. Enligt en utvärdering gjord av Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) bidrar nystartsjobb till att förkorta arbetslöshetstiderna. Regeringen har också öppnat upp för fler äldre att få nystartsjobb genom en förlängning av villkor med kortare kvalifikations-tid. Personer som har fyllt 55 år kan kvalificera sig för nystartsjobb redan efter sex månader, i stället för efter tolv månader. Vi ser i dagsläget totalt över 40 000 i nystartsjobb.

När det gäller Håkan Bergmans fråga om vilka åtgärder som utformas för Örebro län är svaret följande: Det är såklart olyckligt och beklagligt att drabbas av varsel. Om varslen realiseras som uppsägningar kan det innebära en ökad utmaning för Arbetsförmedlingen på regional nivå.

Det ingår dock i Arbetsförmedlingens uppdrag och ansvar att använda tilldelade resurser för att hjälpa personer som blivit arbetslösa eller vars lats om uppsägning. Detta kan man göra inom ramen för den tidigare nämnda utökningen av arbetsmarknadspolitiken, exempelvis de satsningar som görs på arbetsmarknadsutbildning och arbetspraktik.

Arbetslinjen är därmed underbyggd av en aktiv arbetsmarknadspolitik som jag ständigt vill utveckla.

Då Håkan Bergman, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav talmannen att Eva-Lena Jansson i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 60 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka arbetsmarknadsministern för svaret på Håkan Bergmans interpellation.

När jag läser arbetsmarknadsministerns svar känner jag en liten oro. Jag kan läsa: ”Enligt vårens arbetskraftsundersökningar från SCB ser vi ingen ökning av arbetslösheten.”

Men det är det Håkan Bergman försöker peka på i sin interpellation. Det är 14 000 fler arbetslösa än för ett år sedan. Det motsvarar 8,2 procent av den registrerade arbetskraften. Håkan Bergman nämner i sin interpellation att 199 000 personer var öppet arbetslösa, medan 185 000 personer deltog i program med aktivitetsstöd.

Om man i svaret hänvisar till den politik och det beslut som man tog om en budget för föregående år, inför det här kommande året, med de varsel som vi har fått i länet, tycker jag att det är illavarslande.

Håkan Bergman nämner bland annat varslet på ESAB i Laxå. Det är 170 personer som varslas om uppsägning. Jag tror att det blev 163, men jag tror att det stod i tidningen i går att det var 167 personer. Det motsvarar ungefär 15 000 personer i Stockholm. Då får man lite perspektiv på vilka effekter det får för kommunen Laxå.

Han nämner också varsel på Lithells i Hallsberg och varsel för 30 personer i Karlskoga och 10 personer i Askersund. Det har också tidigare varit fler varsel.

Det är många varsel i ett län som samtidigt växlar upp på andra ställen, på andra orter och får fler jobb. Därav kommer frågan: ”Vilka insatser gör statsrådet och regeringen för att möta den växande arbetslösheten i Sverige?”

Prot. 2011/12:135
25 juni

När man, herr talman, läser statsrådets svar kan man tolka det som att regeringen egentligen inte är bekymrad, eftersom arbetslösheten är mycket högre ute i Europa och det ändå har lagts fram en budget i höstas som säkert klarar av detta. Jag är lite tveksam till det.

Nystartsjobben tycker jag är en bra insats. Det är lite synd att inte fler får nystartsjobb, och det är synd att fler inte får jobb över huvud taget.

I svaret skriver ministern: ”Det ingår dock i Arbetsförmedlingens uppdrag och ansvar att använda tilldelade resurser för att hjälpa personer som blivit arbetslösa eller varslats om uppsägning. Detta kan man göra inom ramen för den tidigare nämnda utökningen.”

Men om pengarna inte räcker till, statsrådet, vad ska Arbetsförmedlingen i Örebro län göra i så fall? Kan statsrådet se till att Arbetsförmedlingen omfördelar? Är det så det kommer att bli? Blir det en omfördelning från andra arbetsförmedlingar?

I en tidigare interpellation har jag pekat på att andelen jobb minskar med 13,2 procent i Sverige, och i Örebro län har de minskat med 17 procent sedan föregående år, medan utvecklingen i fas 3 är precis tvärtom: där är det en ökning i nästan samma omfattning som jobben försvinner.

Herr talman! Jag skulle gärna vilja ha svar från statsrådet på mina frågor.

Anf. 61 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Efter en mer än fyra månader lång sjukskrivning känns det inspirerande att åter vara med i en debatt. Efter att i dag ha lyssnat till många interpellationsdebatter är det en del argument som trots allt känns igen, efter den tidsperioden.

Jag tycker att den här interpellationen skiljer sig avsevärt från många av de andra. Jag tycker dock att den är ställd till fel statsråd.

Om man vill öka sysselsättningen måste man ta sin utgångspunkt i att det handlar om företagsamheten. Utan företagare blir det inga företag. Utan företag blir det inga arbetsgivare. Utan arbetsgivare blir det inga arbetstillfällen.

Den här interpellationen är ställd med utgångspunkt i Örebro och gäller hur vi ska öka sysselsättningen i Sverige.

I helgen som var hade jag tillfälle att åka genom några delar av Örebro län, Dalarnas län, Västmanlands län och även Upplands län. Man kommer då till orter som heter till exempel Horndal, en gång en lysande ort med fantastiska naturresurser men nu en ort med en tynande tillvaro.

Man kan fråga sig: Varför går det just nu bra för Norrbotten? Ja, det beror på att vi har sådana naturresurser där uppe som vi tar vara på och utvecklar.

Om vi hade bevarat allt som hade funnits i Horndal, Gammelstilla och vad det kan vara – alla dessa orter som finns – då hade vi inte kunnat satsa på de nya jobben, på utbildning och på att bli ett land med höga löner, kunskap och så vidare.

Jag tror till och med, herr talman, att man kan gå tillbaka till Christopher Polhem på 1690-talet, som var en av dem som lade grunden för den tekniska utvecklingen i vårt land. Gotlänning var han dessutom, och han hamnade i övriga Sverige.

Om vi inte ser till att företagens villkor blir bra, då hjälper det inte hur mycket resurser vi än kommer att satsa på just Arbetsförmedlingen.

Jag har i debatten hört att alliansregeringen tillskrivs åsikter men även avsikter som jag inte känner mig befryndad med över huvud taget. Jag tror för min del att Socialdemokraterna verkligen tror på sin politik, för annars skulle man inte ha framfört den.

Jag menar att det är viktigt att man respekterar olika infallsvinklar på politik. Var det bättre förr? Är vi på rätt spår? Jag är ingen garant för att allt har blivit bättre sedan 2006. Men jag vet att allt inte var ännu bättre före 2006.

Efter att ha lyssnat på en så här lång debatt vill jag säga att det är väldigt viktigt att vi i vårt lilla land – som är utsatt för så stora påfrestningar från Europa och är så exportberoende – respekterar varandra bättre och inser att vi utan kunskap och samförstånd inte kommer att kunna bereda fler människor jobb i detta land.

Herr talman! Det var roligt att vara tillbaka efter så här lång tid borta.

(TALMANNEN: Det är ömsesidigt.)

Anf. 62 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag vill också välkomna Gunnar Andrén, som tappert har suttit här sedan kl. 11 i morse och lyssnat.

För att nyansera debatten och diskussionen: Det finns egentligen inte någon enkel lösning på de problem som vi står inför. De är mångfasetterade, och det krävs många olika verktyg i verktygslådan.

Läget är fortsatt ansträngt på arbetsmarknaden. Vi påverkas mer än vi kanske tror av vad som händer i vår omvärld. Vi ser också att företag som dem som interpellanten nämner lämnar Sverige och etablerar sig i ett grannland. Då är det viktigt att det finns ett bra näringslivsklimat och att företagen vågar starta och kan växa och att det finns goda villkor, precis som Gunnar Andrén tar upp.

Men för att bli lite mer konkret när det gäller de personer som riskerar att bli arbetslösa i Örebro län: Arbetsförmedlingen är numera en enda sammanhållen myndighet med ett nationellt ansvar. Det gör att det är lättare att flytta resurser, såväl ekonomiska som personella, till de platser som berörs mest.

Ett bra exempel på det är den inrättade arbetsförmedlingen nere i Trollhättan, där man etablerade ett nytt kontor på plats och där man jobbar tätt tillsammans med omställningsföretagen och på ett effektivt sätt nyttjar de resurser som vi har för att hjälpa människor att komma tillbaka.

En nyhet från januari i år att de som riskerar långtidsarbetslöshet kan få tidiga insatser på ett annat sätt än som var fallet förut. Bli man friställd har man kontakt med sitt omställningsföretag i de fall företaget har kollektivavtal. Man får ofta bra hjälp, man står nära arbetsmarknaden, man har inte hunnit vara arbetslös någon längre period och många kommer snabbt i arbete. Men för dem som har bristande skolunderbyggnad kan Arbetsförmedlingens snabbspår vara ett alternativ.

Örebro län ligger också bra till geografiskt. Det finns starka arbetsmarknader på pendlingsavstånd i såväl Västerås och Uppland som Stockholmsområdet. Den aktiva arbetsmarknadspolitiken kommer att komma personer i Örebro län liksom i övriga Sverige till del.

Vid de regelbundna möten vi har med Arbetsförmedlingen följer vi den ekonomiska utvecklingen noggrant, och det finns goda resurser inom Arbetsförmedlingen. Skulle det behövas mer resurser återkommer vi till riksdagen om det.

Anf. 63 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Välkommen tillbaka, Gunnar Andrén! Det är kul att ha dig här igen. Jag har saknat dig i debatterna. Det är dock några andra som har försökt hoppa in i stället.

Jag tackar arbetsmarknadsministern för att hon konkretiserade svaret lite. Jag är ändå fundersam över om regeringen förutsåg den typ av arbetsnedgång som vi nu ser över stora delar av landet, och därav min fråga. Det är nämligen viktigt att det finns en beredskap för att kunna agera.

Vi har sett hur Arbetsförmedlingen tidigare har lämnat tillbaka medel till staten för att man trots den höga arbetslösheten inte har kunnat göra av med dem.

Arbetsmarknadsministern medger ju detta: Arbetslösheten ligger fortsatt på en hög nivå. Jag tror att arbetsmarknadsministerns kollega Anders Borg till och med har kallat det massarbetslöshet. Det gjorde även statsministern, men det var innan han satt i regeringen.

Är regeringen beredd att skjuta till resurser om det inte räcker till? Är man beredd att förändra regelverket för Arbetsförmedlingen? Min bild är att Arbetsförmedlingen lämnade tillbaka pengar trots att det behövdes riktiga insatser.

Jag delar arbetsmarknadsministerns uppfattning att många av dem som har blivit varslade har efterfrågats på arbetsmarknaden. Det som kan behövas är att man till exempel får en tilläggsutbildning som Arbetsförmedlingen eller ett annat företag kan bistå med så att man får en snabb omställning och kan komma tillbaka. Man kanske inte ens behöver vara arbetslös speciellt länge.

Håkan Bergman har ställt frågan till arbetsmarknadsministern för att han möter den växande arbetslösheten i Sverige, och här har jag uppfattat att det är arbetsmarknadsministern som är ansvarig. De som har försökt ställa frågor till näringsministern har ofta fått dem vidarebefordrade till bland andra arbetsmarknadsministern. Det är alltså inte helt enkelt att få svar från den minister man önskar, men när det gäller näringsministerns insatser är jag tveksam om jag hade fått ett bättre svar.

Så tillbaka till arbetsmarknadsministern: Menar ministern att regeringen i höstbudgeten förutsåg den kris vi ser och att frågan därmed är avklarad?

Anf. 64 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Regeringen gjorde i budgeten prognoser tillsammans med andra institut, till exempel KI, för vad vi trodde skulle komma. Men regeringen kunde såklart inte förutse att man skulle säga upp 170 personer i Laxå.

Vi har dock tagit höjd i budgeten, så det ska finnas resurser för omställning. Det är viktigt. Vi tog kanske till och med i lite för mycket, och därför fick Arbetsförmedlingen lämna tillbaka en del pengar.

Det är dock viktigt att det finns resurser för att möta och mota arbetslösheten och för att förhindra långtidsarbetslöshet.

Jag är glad över att vi numera kan erbjuda ett snabbspår för personer med särskilda bekymmer. Det är en speciell grupp som behöver lite extra resurser för att kunna ställa om från ett arbete till ett annat.

Den stora utmaningen ligger inte i de personer som står nära arbetsmarknaden och som inte ens har blivit arbetslösa, utan den stora utmaningen är de långtidsarbetslösa där vi har en stor mängd personer med funktionsnedsättning, personer födda utanför Europa, som inte har kommit in på den svenska arbetsmarknaden, och ungdomar med felaktig eller ingen utbildning alls.

Min uppgift är att tillförsäkra att Arbetsförmedlingen har de resurser som man behöver och att resurserna kan omallokeras till de delar av landet där de behövs bäst. Därför var det en angelägen och viktig reform när Arbetsförmedlingen blev *en* myndighet, för då kan man bli ännu mer effektiv.

Anf. 65 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för kompletterande svar. Varför satsar inte arbetsmarknadsministern och regeringen mer på utbildningsinsatser för att möta den växande arbetslösheten och dem som står utanför i dag? Varför ser vi att andelen som får offentligt skyddad anställning eller lönebidragsanställning har minskat? Det är ju dessa personer som behöver detta stöd. Varför lyckas inte Arbetsförmedlingen?

Vad är det som gör att regeringen inte väljer att satsa mer på till exempel vuxenutbildningen om behovet ökar och vi ser att fler personer i dag inte har tillräckligt gedigen utbildning för att komma ut på arbetsmarknaden? Vore det inte bra att satsa mer på vuxenutbildning, arbetsmarknadspolitik och offentligt skyddad anställning och lönebidrag? Jag tycker att det vore en bra satsning.

Herr talman! Kanske kan ministern ge mig glädjande svar så här i slutet av interpellationsdebatten.

Anf. 66 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Det som alldeles nyss har skett är att tidigare socialförsäkringsminister Cristina Husmark Pehrsson har lämnat över en utredning till regeringen som vi kommer att remittera i dagarna. Den handlar just om hur stödet till personer som har det extra tufft ska kunna bli mer effektivt och träffsäkert. Syftet är inte att minska statens åtagande utan att göra så att det når många fler. Samhall är en del i detta och lönebidragen och nivån på dem en annan del. Här finns också andra förslag.

Utredningen kommer att fortsätta i höst genom att lyfta fram bra exempel på arbetsgivare. Vad är det som gör att vissa lyckas anställa personer som står långt ifrån medan andra inte gör det? Här finns mycket kunskap att hämta.

Lönebidragen har minskat, men i stället har trygghetsanställningarna ökat. De har balanserat upp varandra. Det är ändå en utmaning att många har svårt att komma in på arbetsmarknaden.

Utbildning är viktigt, men det är inte det enda som är viktigt. Det beror på. Man måste anpassa insatsen för varje individ och också efter vad det finns för arbetsmarknadsutsikter där man bor och verkar. Man måste få en utbildning som är relevant så att man kan få ett arbete. Det är inte vettigt att sätta folk i stora utbildningsinsatser, utan de flesta ska söka arbete och komma in på det sättet.

Det är viktigt att de som blir arbetslösa eller riskerar arbetslöshet i Örebro får ett bra stöd från Arbetsförmedlingen och också möjlighet att se hur arbetsmarknaden ser ut utanför Örebro län där det kanske just nu ser lite ljusare ut.

Vi ser att sysselsättningen har ökat med 200 000 de senare åren, och det är hoppfullt trots att vi har en allvarlig kris.

Jag önskar en trevlig sommar till herr talmannen, kansliet och riksdagsledamöterna.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellation 2011/12:427 om illojal konkurrens inom åkerinäringen

Anf. 67 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Peter Persson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för åkerinäringen i syfte att komma bort från osund konkurrens. Vidare frågar Peter Persson hur regeringen vill skapa fler jobb inom transportsektorn.

Jag svarar nu liksom tidigare på liknande frågor från Peter Persson och andra riksdagsledamöter att det förstås är oacceptabelt om seriösa förare och åkare får lida för att andra inte följer gällande regelverk. Detta gäller oavsett nationalitet eller ursprungsland. Regeringen har därför fattat beslut om att ge Rikspolisstyrelsen och Transportstyrelsen i uppdrag att se över regelefterlevnaden inom yrkestrafiken på väg och senast i mars nästa år återkomma med förslag på åtgärder för att underlätta och effektivisera myndigheternas tillsyn och kontroll av yrkestrafiken på väg. I uppdraget ingår även att lämna förslag till eventuella författningsändringar. Jag avser att skyndsamt bereda de förslag som myndigheterna kommer att presentera i redovisningen av regeringsuppdraget.

Även om frågor om arbets- och anställningsvillkor är arbetsmarknadsministerns ansvar kan jag konstatera att det inte är aktuellt med någon särreglering för en specifik bransch. När det gäller lönebildning bör vi naturligtvis upprätthålla den svenska modellen med kollektivavtal där ansvarstagande parter kommer överens om rimliga villkor. Oavsett bransch arbetar regeringen för att det ska löna sig bättre att arbeta, för att det ska bli enklare och mindre kostsamt att anställa samt för att fler företag ska kunna starta, stanna och växa i Sverige. Regeringen avser inte att vidta någon särskild åtgärd för att skapa fler jobb inom just transportsektorn.

Sverige är liksom hela EU beroende av ett väl fungerande transportsystem. I det ingår utländska transportföretags och anställdas transportarbete. Jag och regeringen är för en fri inre marknad, där tjänster kan röra sig över gränserna. Åtgärder för att till exempel begränsa europeiska

åkare från att utföra tillfälliga inrikestransporter på väg anser jag inte gynnar vare sig transportnäringen, transportköparna eller miljön. Tvärtom välkomnar jag möjligheterna för europeiska åkare att verka inom hela unionen under tydliga spelregler.

Anf. 68 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret, även om hon nog har en insikt om att jag hade önskat någonting mer.

Utan svensk åkerinäring hade vi inte haft någon mjölk på frukostbordet, någon glass i kiosken den vackra sommardagen eller andra viktiga förnödenheter som vi behöver införskaffa. Det är en nyckel i ett modernt samhälle att distribution och transporter fungerar.

Det är också en viktig bransch ur sysselsättningssynpunkt, med 116 000 förare i 10 000 företag. I snitt är det fem bilar som arbetar. Det är alltså en viktig småindustriell verksamhet vi talar om. Det är en bransch som i dag är i djup kris. Den tidigare svenska internationella trafiken är uttraderad. Nu är inrikestrafiken utrotningshotad.

År 2011 hade vi 200 konkurser. I dag har 40 procent av företagen lönsamhetsproblem. Orsaken till detta är ensidigt lönedumpning och social dumpning av marknaden som leder till bristande respekt för vilotider och säkerhet samt usla villkor för chaufförer, som tvingas till ageranden som leder till brister i trafiksäkerhet. Vi hör om smuggling av alkohol och annat som drabbar ungdomar. År 2011 förlorade vi kanske 18 000 jobb, enligt branschen.

Ropen kommer från både fackliga organisationer och branschorganisationer: Gör någonting nu! Tillståndet är nu sådant att man handlar med bilar och omregistrerar bilar i utlandet som används till reguljär inrikestrafik utan att erlagga några avgifter och utan att kontrolleras. Det handlar om chaufförer som importeras, om uttrycket tillåts, med F-skatt eller så kallat falskt egenföretagande. Det finns betydande företag som kan ha nära 150 bilar men noll anställda.

Jag vänder mig inte mot chaufförer från andra länder. Jag vänder mig mot de usla villkor som finns och den snedvridna konkurrens som hotar att slå ut hela näringen. Varför kan inte statsrådet nu ta ett initiativ till att Transportstyrelsen och Rikspolisstyrelsen ska kontrollera verksamheterna bättre? Varför kan inte statsrådet nu ta fram ett förslag om att svenska kollektivavtal ska gälla i Sverige? Om dessa två åtgärder skyndsamt vidtas kan vi rädda en bransch som annars kan gå fullständigt förlorad.

Anf. 69 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det är illa nog att många arbetstillfällen slås ut och att det sker en underbudskonkurrens där människor kör omkring med låga löner och dåliga villkor. Det som gör det ännu värre är att detta sker på svenska vägar i Sverige. Det innebär dessutom faror, inte minst när det gäller trafiksäkerheten.

Mycket av detta handlar om att spara pengar. Man sparar in på säkerheten, som arbetsmiljövillkoren för chaufförerna när det gäller dygnsvila. Man driver de stackars chaufförerna till det yttersta, vilket riskerar att leda till att de blir totalt utmattade och inte sover ordentligt. Det handlar även om till exempel spännanordningarna man fraktar tungt lass med. Det riskerar att leda till att vi får allvarliga olyckor när man inte följer

säkerhetskraven. Att frågan har så många dimensioner tycker jag gör den ännu mer angelägen.

Det finns även indikationer på att en del av den oseriösa verksamheten har kopplingar till organiserad brottslighet. Det har till och med förekommit fall där fackligt aktiva blivit hotade för att de slår larm om de fruktansvärda förhållanden som många chaufförer arbetar under.

När det gäller lastbilstrafiken är detta ett jättestort problem. Men även för de lite kortare transporter, till exempel inom taxinäringen, finns det stora problem. Det är laglösheten som råder på många håll.

Man trodde kanske på en del håll att det skulle bli bättre, att konkurrensen skulle leda till att det blev lägre priser för passagerarna, exempelvis inom taxinäringen, och att det skulle bli bättre även när det gäller längre transporter med till exempel lastbilar. Men vi kan se att det har blivit precis tvärtom.

De som nu bönar och ber om regleringar och kontroller är den seriösa näringen. Det är näringen själv och de som arbetar där, inte bara de enskilda chaufförerna utan också större företag, som vädjar om en reglering. De seriösa företagen håller nämligen på att bli totalt utkonkurrerade av de oseriösa. Det är egentligen det allra värsta. De seriösa känner sig pressade att själva bli oseriösa för att över huvud taget klara konkurrensen. Valet står mellan att bli oseriös och att slås ut i konkurrensen. Det är ett fruktansvärt val som ingen någonsin ska behöva ställas inför.

Men detta slår inte bara mot dem som jobbar med detta och riskerar att förlora jobbet och chaufförer som utnyttjas till det yttersta för att få lov att behålla jobbet. Till exempel har det blivit allt vanligare att utländska konferensdeltagare och turister blir lurade när de ska åka taxi. Det står en uppsjö av taxibilar vid stationerna i städerna, och de oseriösa kan direkt ringa in en passagerare som inte kan språket ordentligt och som inte kan geografin och vet hur mycket det kostar.

Det finns fall där människor har fått betala många hundra kronor eller till och med tusentals kronor för en mycket kort resa.

Inom lastbilsnäringen vet vi alla problem som finns med utnyttjande och säkerhetsproblem och att man inte betalar avgifter och inte följer gällande miljökrav. Det krävs därför en rejäl upprensning inom hela denna bransch.

Anf. 70 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Peter Persson talade lite grann om betydelsen av bra transporter. Naturligtvis är en förutsättning för företag att kunna verka och växa att det finns bra transporter och en god infrastruktur.

Det omvända rådde naturligtvis hösten 2008 på marknaden. Den finansiella och ekonomiska krisen fick direkt konsekvenser för företaget, inte minst exportsidan, vilket påverkade hela transportsektorn.

Nu kan vi förvisso se, inte minst inom åkerinäringen, att man är tillbaka igen och har återhämtat sig till de nivåer som fanns före krisen. Det är i stort sett gott.

Grunden för bra företagande inom åkeribranschen är att vi har tillväxt i landet och ett bra näringsliv i övrigt så att man de facto har något att transportera.

Den bild som Peter Persson ger av det osunda delar jag. Det är aldrig sunt om oseriösa riskerar att konkurrera ut dem som verkligen följer de regelverk som gäller. Jag tycker att vi ska vara mycket noga i denna debatt så att den inte bara handlar om utländska åkare. Detta måste gälla oavsett nationalitet och varifrån man kommer. Alla ska följa de regler som gäller.

I mina kontakter inte minst med åkerinäringen är vi rätt överens om att vi har en bra lagstiftning och att det i grunden finns bra regler. Problemet uppstår när uppföljning, tillsyn och påföljd inte sker när det gäller den som faktiskt inte sköter sig.

Peter Persson säger att vi borde kontrollera bättre nu. Men det är precis det som ingår i det uppdrag som har getts till Transportstyrelsen tillsammans med Rikspolisstyrelsen att titta på regelefterlevnaden. Det är det första som man ska återkomma med senare i höst. I mars nästa år ska vi ha med oss förslagen och det som möjligtvis behöver göras om. I detta arbete är det flera olika myndigheter som är med i ett samråd. Men i början av våren har det också varit ett stort aktörsmöte där även åkerinäringens olika företag har varit med. Vi ser det som viktigt att göra något gemensamt åt detta.

När det gäller det som Hillevi Larsson är inne på vill jag bara påminna om de senaste lagförändringarna som ni här i riksdagen har genomfört under våren och som redan har trätt i kraft från den 1 juni i år. Det gäller bland annat vägarbetstidsbestämmelserna som gäller från den 1 juni och som också gäller egenföretagare. Men vi har också fått en ny lag för yrkestrafik där vi gjorde ett förtydligande i fråga om en ny taxitrafiklag.

Jag skulle gå över till taxifrågan. I uppdraget som gavs till Transportstyrelsen och Rikspolisstyrelsen handlar det om yrkestrafik på väg. Det gäller alltså åkare i lastbilsföretagande, taxi men också buss. Man ska titta på regelefterlevnaden och se hur det ser ut i fråga om tillstånd.

Dessutom kommer direktiven i fråga om *hur*, inte *om* längre, redovisningscentraler ska kunna tas i bruk. Detta är man positiv till också från taxibranschen.

Jag har förstått från svensk taxi att branschen själv inte önskar en prisreglering. Får man en maximisättning i fråga om pris riskerar det att ta bort de incitament som finns för dem som vill ge mer eller bättre service. Däremot finns det fortfarande krav på att information om avtal och pris som gäller ska vara mycket tydlig. Även där måste vi tillsammans jobba mer med information.

Anf. 71 PETER PERSSON (S):

Herr talman! I dag fick jag en artikel skriven i går, tror jag, från en av de ledande i Sveriges Åkeriföretag i Skaraborg, Thomas Morell. Jag blev lätt chockad när jag läste vad han har skrivit. Han skriver bland annat:

”De en gång så stolta visioner om hög trafiksäkerhet och god miljöhänsyn, har helt hamnat på skam. På bekostnad av säkerheten främjas i dagsläget billigaste transporten.”

Han beskriver ett ekipage som förra veckan lämnade Göteborgs hamn med 28 ton frätande syra. Föraren hade över huvud taget inte de certifikat som krävdes. Fordonet var inte skyltat på rätt sätt.

En förare från ett annat europeiskt land kör inrikes i Sverige, anställd av ett bemanningsföretag i ett annat land med uppdrag att köra lastbil i Sverige. I samband med anställningen utfärdades körkort, förarkort och så kallat ADR-intyg för att få köra farligt gods. Han har inte genomgått någon av dessa utbildningar, och dessa handlingar är naturligtvis utfärdade av en mindre noggrann affärsman.

Jag vill erinra statsrådet om att jag inledningsvis sade att jag inte vänder mig mot chaufförerna, utan jag vänder mig mot chaufförernas villkor. Det som jag här beskriver är en enskild förare som är arbetslös i vår stora värld och som rekryteras och utnyttjas å det grövsta i vårt land. Det är naturligtvis den som står för exploateringen som jag vänder mig mot.

Det finns två instrument för att åtgärda det omgående och nu, nämligen genom en tydligare, tätare och bättre kontroll. Sedan inser jag att rättsverkan tar tid. Men nu ska man vänta till mars nästa år med redovisningen från Rikspolisstyrelsen och Transportstyrelsen när branschen i dag blöder. Jag skulle kunna fortsätta att redogöra för en katalog av liknande upplevelser.

Detta är en senfärdighet som kommer att leda till att riksdagen inte kommer att fatta ett beslut förrän någon gång på hösten 2013. Ska vi låta över 100 000 chaufförer och ett stort antal småföretag – kanske upp mot 8 000–10 000 – haverera för att vi inte tar ett ansvar?

Jag upprepar: Är statsrådet beredd att driva och genomföra en förändring av lagstiftningen innebärande att det i Sverige är svenskt kollektivavtal som gäller, alltså i riktning mot det som holländarna tidigare har gjort, nämligen att den som kör ett ekipage också ska vara anställd av företaget och omfattas av arbetsrättsliga trygghetsförhållanden? Är statsrådet beredd att omgående, mot bakgrund av alla larmrop, förstärka de ofullständiga initiativ som regeringen har tagit för att försöka värna denna bransch?

Anf. 72 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det finns många problem i detta. Ett av problemen är fusket med F-skattsedlar där man på papperet är egen företagare – som egen företagare sätter man själv sin lön – men i praktiken är anställd av en oseriös firma som använder F-skattsedel för att hålla kostnaderna nere, inte minst lönerna. Detta är ett område som behöver kontrolleras noggrannare, alltså utfärdandet av F-skattsedlar och kontrollen av att man verkligen är egenföretagare och inte anställd.

Jag skulle gärna vilja koppla in även Arbetsmiljöverket eftersom detta handlar mycket om arbetsmiljövillkor och säkerhet. Tyvärr har nedskärningarna inom Arbetsmiljöverket lett till att de inte hinner med så många kontroller. Det räcker inte med katastrofutryckningar när det har skett en allvarlig olycka, utan vi måste också arbeta förebyggande och göra stickprovskontroller. Problemet är så utbrett att man redan med stickprovskontroller kan ringa in väldigt många av de oseriösa. Precis som Peter Persson säger: Ta tag i de här problemen så snabbt som möjligt med tanke på att det med tiden bara blir värre och värre!

Vi ska inte gå in och kontrollera exakt vilka priser som sätts på taxiresor. Men bakom extremt låga priser ligger, tyvärr, låga löner och utebliven skatt. Detta blir ett problem också för de seriösa. Hur ska de kunna

konkurrera? Genom att kontrollera att skatt betalas och att det är rimliga avtal och löner som gäller kommer man runt problemet.

Avslutningsvis önskar jag talmannen, ministern, ledamöterna och alla övriga en glad sommar. Vi ses igen i augusti när interpellationsdebatterna fortsätter.

Anf. 73 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Några av oss ska vara här också på torsdag.

Trots bra inlägg från Hillevi Larsson och Peter Persson tänker jag lägga till ytterligare några ord. Jag och infrastrukturministern har vid ett flertal tillfällen tidigare diskuterat dessa frågor. Men ytterligare saker har hänt sedan dess.

Nyligen var vi inbjudna till Sveriges Åkeriföretags och Transportarbetareförbundets gemensamma hearing om alla olagligheter som just nu pågår på våra vägar och som håller på att slå ut den seriösa näringen.

Det är precis så som Catharina Elmsäter-Svärd säger, nämligen att vi inte ska skilja på svenska och utländska åkare, utan vi ska skilja på seriösa och oseriösa åkare.

Vad som nu inträffar är att vi har en osund, olaglig och oseriös näring som håller på att konkurrera ut den seriösa näringen. Så här kan vi inte ha det!

Lågt pris, billigt gods och billiga transporter har lett till att chaufförerna utnyttjas under slavliknande förhållanden. De får bo i sina bilar som kommer från Makedonien, Rumänien, Bulgarien och många andra länder. Dessa chaufförer utnyttjas som vore de slavar.

Det finns exempel på att de tjänar 1 000 kronor i månaden. Det i sin tur leder till brottslighet, för man klarar sig inte på 1 000 kronor i månaden. Det här drar med sig smuggling – dieselsmuggling – samt narkotika- och människohandel.

Sveriges Åkeriföretag och Transportarbetareförbundet gör nu en jätteinsats genom att peka på alla de här problemen. De polisanmäler också när de upptäcker vad som förekommer. Men de klarar inte detta själva utan behöver hjälp från polisen, Trafikverket, Transportstyrelsen, domstolarna och domstolsväsendet. De behöver helt enkelt en samordnare av allt detta.

Vi socialdemokrater har föreslagit och även krävt i Sveriges riksdag att en nationell samordnare inrättas som ser till att tillsynen fungerar. I dag fungerar inte denna.

Catharina Elmsäter-Svärd vurmar för de fria resorna inom EU. Det är inget som vi socialdemokrater inte sagt emot *om* resorna sker under kollektivavtalsliknande villkor och *om* det bara är cabotagetrafik och man sedan lämnar landet. Men de reglerna följs inte.

Dessutom kommer chaufförer från länder utanför EU-27 som inte har rätt att köra på nämnda vis. De lever i landet. De smugglar in mat från andra länder. Även diesel smugglas in. De får bo i de bilar med vilka de ska utföra jobben. Just nu håller dessa åkare på att konkurrera ut den seriösa näringen. Vi kan inte ha det så här!

Jag tror att det här finns alltsedan den olyckliga Lavaldomens tid. Sedan den domen kom har det gått käpprätt åt fel håll. Nu måste vi sätta klackarna i backen och säga: Nu ökar vi tillsynen. Nu ska vi se till att alla

fordon kontrolleras så att alla följer de lagar och regler som vi har i detta land.

Prot. 2011/12:135
25 juni

Anf. 74 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Peter Persson nämnde Thomas Morell. Också jag har ett flertal gånger träffat honom. Han är väl insatt i frågorna och en eldsjäl i sammanhanget.

Återigen skulle jag vilja betona – jag tror att informationen inte fullt ut nått ut – kopplingen till om man väljer den billigaste transporten. Oavsett vad som ligger bakom finns det sedan i höstas ett strikt beställarsvar med straffpåföljd. Det innebär att också den som beställer transporter numera har ett mycket tydligare ansvar. Jag tror att det är bra i ena ändan för att möjligtvis komma bort från en del av det här.

När det gäller diskussionen om farligt gods kan jag bara beklaga det som i sådana fall inträffat. Det finns mycket tydliga såväl internationella som nationella regler om vad som gäller avseende märkning och hur transporter med farligt gods får ske. Rikspolisstyrelsen har det ansvaret ända fram till lossningen. Också detta ingår som en del i uppdraget.

Peter Persson säger att det blir för sent om vi ska vänta till mars 2013. Men uppdraget gavs i våras. Detta med regelefterlevnaden kommer redan efter sommaren. Till år 2013 ska vi vara klara med det som i sådana fall skulle behöva göras.

Herr talman! Låt mig koppla till det som Monica Green var inne på. Monica Green nämnde att Socialdemokraterna har föreslagit att en nationell samordnare inrättas. Det var lite grann där diskussionen började. Åkeribranschen vill egentligen ha en myndighet likt vad man har i Tyskland.

Men när vi fört diskussioner har det snarare gällt behovet av att samordna med de myndigheter som de facto finns och att de behöver jobba mer tillsammans. Egentligen var det kanske en ny myndighet man sökte. Hela tiden gäller det att se hur man kan följa upp och se till att den tillsyn görs som behöver göras så att man vet att tillsyn som inte görs som den ska göras får konsekvenser.

Återigen nämns den holländska modellen. Nu, efter tre år, ska den utvärderas. Det är tveksamt om den kommer att hålla EU-rättsligt, men det tittar den holländska regeringen nu på. De fick sin slutrapport i mitten av maj.

Frågan är vad statsrådet gör, alltså vad jag gör. Ja, ganska tidigt när de här frågorna kom till mig noterade jag bredden, att de sträcker sig över ett brett spektrum. Det gäller inte bara min roll som statsråd med ansvar för infrastruktur och transporter. Det gäller också justitieområdet, arbetsmarknadsområdet, skattedelen och många andra områden. Just därför jobbar vi internt mellan departementen med frågan.

Vi jobbar tillsammans med de olika aktörerna. Det första var egentligen uppdraget till Transportstyrelsen och Rikspolisstyrelsen.

När det gäller att samråda med andra myndigheter var Hillevi Larsson inne på frågan om inte Arbetsmiljöverket skulle kunna vara en del när det gäller att titta på konsekvenserna – då kanske inte kopplat bara till taxibranschen utan också till åkerinäringen.

*Svar på
interpellationer*

Ja, Arbetsmiljöverket är *en* av de myndigheter som ingår i samrådet – precis som Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket, tullen och Kustbevakningen – för det här ger spår på väldigt många områden.

När det gäller F-skattsedeln och fusket med F-skattsedeln, som Hillevi Larsson uttryckte det: Fusk är alltid fusk, och fusk ska naturligtvis beivras. Däremot är det inte olagligt att ha en F-skattsedel. Jag tror att man måste hålla en skillnad där. F-skattsedeln ska vara kopplad till att det finns rätt intyg – att man har en god ekonomi och betalar skatter, oavsett vilket land man kommer från – för att ha F-skattsedel. Den ska vi nog ändå ha kvar.

Herr talman! Det omvända är väl diskussionen om låga priser. När det gäller taxi brukar debatten snarare handla om extremt höga priser, inte om extremt låga priser. Men där har vi redovisningscentralerna.

Anf. 75 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Jag konstaterar att jag ännu inte har fått svar från statsrådet. Vill hon verka för att svenska kollektivavtal ska gälla i Sverige? Det är en väldigt grundläggande frågeställning. Det som pågår inom transportnäringen kan nämligen få spridningseffekter också till andra branscher, med lönedumpning och dåliga sociala villkor.

Jag delar statsrådets uppfattning att detta är ett brett område som också handlar om skatt och justitiefrågor. Jag vill gärna göra ett medskick till när du träffar Anders Borg nästa gång. Riksdagen har tagit ett initiativ och vill ha en utvärdering av F-skattmodellen både när det gäller intäktsresurs till nationen för att säkra välfärd och när det gäller den verkan det har på arbetsrätten.

Jag har ställt en skriftlig fråga, och jag konstaterar att det inte verkar finnas någon skyndsamhet på detta område. Det är beklagligt att regeringen har oerhört bråttom på några områden. När man inledde sitt regeringsinnehav sänkte man omedelbart a-kassan och försämrade sjukförsäkringen, med katastrofala följder. Det gick snabbt, och det får vi rätta till i efterhand. När vi påvisar stora sociala missförhållanden, branscher i kris och ett stort ekonomiskt misstag om vi inte får in dessa resurser till landet har man dess värre inte så bråttom.

Anf. 76 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Vi kräver kollektivavtalsliknande villkor för alla som kör i det här landet, oavsett var man kommer ifrån. Man ska ha sjysta villkor.

Catharina Elmsäter-Svärd talar om beställaransvar. Ändå finns det exempel på stora, seriösa företag i det här landet – det finns till och med myndigheter och kommuner – som utnyttjar dessa chaufförer under slavliknande förhållanden. Det gör de eftersom de anlitar någon som anlitar någon annan som anlitar någon annan. De har alltså inte koll på läget. Så kan vi inte ha det. Detta måste åtgärdas, och det måste åtgärdas omedelbart.

Vi har krävt en nationell samordnare eftersom vi ser att det behövs. Jag kan också mycket väl tänka mig en myndighet, men i första hand ska det vara en nationell samordnare. Det har nämligen gått så långt att de tillfälliga yrkestransporterna på väg utnyttjas. Man följer inte reglerna. Det finns som jag har sagt tidigare chaufförer som blir utnyttjade.

Dessutom har det visat sig att polisen silar mygg och sväljer kameler. De blir nämligen uppgivna. De vet att de hinner få fast en svensk seriös åkare även om det bara rör sig om ett fel på en lampa, men det gäller inte om de sätter fast någon som hinner lämna landet innan åklagaren har hunnit ställa denne inför domstol. Därför ger polisen upp och ledsnar. Det finns exempel på poliser som jobbar stenhårt, men de ger ändå upp när de ser att det inte hjälper – trots att de satte fast den och den hann de inte sätta fast den personen i domstol.

Det är alltså oerhört mycket som måste till, och det måste till snabbt.

Anf. 77 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Det spelar nog inte så stor roll hur många gånger vi debatterar denna fråga. Det visar snarare på angelägenheten.

Jag tar också denna fråga på stort allvar. Jag tycker inte att det är okej i någon bransch att inte få spela efter de regler som de facto gäller. Sedan kan jag förstå dem som är kritiska, och jag kan förstå dem i branschen som kanske har väntat länge på att någonting ska hända. Faktum är dock att vi först måste veta hur det ser ut. Det finns spekulationer, åsikter och tankar om hur det ser ut, men vi behöver *veta* hur det ser ut för att vi ska veta vad problemen är och kunna göra något åt dem i rätt ordning.

Därför gavs uppdraget till Transportstyrelsen och Rikspolisstyrelsen. Det jag hör från arbetet där är att de inblandade parterna ju mer de sätter sig in i detta ser att det kan bli ett om möjligt större problem, inte minst när det sprider ut sig i det som är organiserad brottslighet på ett sätt de kanske inte har sett tidigare. Det är det första tecknet på att man vill göra någonting åt det.

När det gäller cabotage och när det gäller yrkestrafik har tanken inom den europeiska gemenskapen varit att vi ska ha en inre marknad. Det tycker alla egentligen är bra i grunden. Alla stöder cabotaget på det sätt det är tänkt att vara. Jag vet att kommissionen nu har tittat på en egen rapport där man ser att den inre marknaden ändå inte blir tillräckligt bra. De är därför beredda att gå ytterligare steg framåt. Det är inte bara i Sverige vi står med dessa diskussioner, utan i takt med att ekonomin är sämre och alla länder tänker på sina arbetsmöjligheter kommer frågan upp.

När det gäller beställaransvaret och att det finns de som utnyttjar och inte bara nyttjar var det därför lagstiftningen skärptes i höstas. Jag tror dock inte att informationen har nått ut fullt ut som den skulle. Min ambition är alltså att fortsatt jobba på detta och att, när vi får detta till hösten, skyndsamt återkomma. Jag är medveten om att det ändå kan upplevas som sent, men jag ska skyndsamt återkomma.

Med detta vill jag säga tack för en bra debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
EU-dokument

Prot. 2011/12:135
25 juni

KOM(2012)329 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1085/2006 om upprättande av ett instrument för stöd inför anslutningen

19 § Anmälan om fråga för skriftligt svar

Prot. 2011/12:135
25 juni

Anmäldes att följande fråga för skriftligt svar framställdes

den 21 juni

2011/12:676 Stödet till motorsporten

av *Nina Larsson* (FP)

till kultur- och idrottsminister *Lena Adelsohn Liljeroth* (M)

Frågan redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 september.

20 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 21 juni

2011/12:659 Demokratikrav och handeln med Kina

av *Håkan Bergman* (S)

till statsrådet *Ewa Björling* (M)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 september.

21 § Kammaren åtskildes kl. 14.46.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till och med 13 §
anf. 40 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

MADELEINE GABRIELSON HOLST

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Avsägelse	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till EU-nämnden	1
4 § Anmälan om personlig ersättare för särskild företrädare för partigrupp	1
5 § Anmälan om ordförande i utskott.....	1
6 § Meddelande om ändringar i kammarens sammanträdesplan.....	2
7 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
8 § Anmälan om inkomna upppteckningar från EU-nämndssammanträde	3
9 § Hänvisning av ärenden till utskott	3
10 § Svar på interpellation 2011/12:346 om olyckor vid arbetsplatspraktik	3
Anf. 1 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	3
Anf. 2 MEHMET KAPLAN (MP).....	4
Anf. 3 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	5
Anf. 4 MEHMET KAPLAN (MP).....	6
Anf. 5 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	6
Anf. 6 MEHMET KAPLAN (MP).....	7
Anf. 7 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	7
11 § Svar på interpellation 2011/12:360 om gemensamma trygghetssystem eller privata försäkringar	8
Anf. 8 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	8
Anf. 9 HILLEVI LARSSON (S).....	9
Anf. 10 EVA-LENA JANSSON (S).....	10
Anf. 11 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	10
Anf. 12 HILLEVI LARSSON (S).....	11
Anf. 13 EVA-LENA JANSSON (S).....	12
Anf. 14 PETER PERSSON (S).....	12
Anf. 15 JASENKO OMANOVIC (S).....	13
Anf. 16 MONICA GREEN (S).....	14
Anf. 17 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	15
Anf. 18 HILLEVI LARSSON (S).....	16
Anf. 19 PETER PERSSON (S).....	16
Anf. 20 JASENKO OMANOVIC (S).....	17
Anf. 21 MONICA GREEN (S).....	17

Anf. 22 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	18
12 § Svar på interpellationerna 2011/12:370, 371 och 415 om tilltron till a-kassan.....	19
Anf. 23 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	19
Anf. 24 MONICA GREEN (S).....	20
Anf. 25 EVA-LENA JANSSON (S)	21
Anf. 26 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	22
Anf. 27 MONICA GREEN (S).....	22
Anf. 28 EVA-LENA JANSSON (S)	23
Anf. 29 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	23
Anf. 30 MONICA GREEN (S).....	24
Anf. 31 EVA-LENA JANSSON (S)	25
Anf. 32 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	25
13 § Svar på interpellation 2011/12:384 om fas 3 i jobb- och utvecklingsgarantin.....	26
Anf. 33 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	26
Anf. 34 HILLEVI LARSSON (S).....	26
Anf. 35 EVA-LENA JANSSON (S)	27
Anf. 36 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	28
Anf. 37 HILLEVI LARSSON (S).....	29
Anf. 38 EVA-LENA JANSSON (S)	30
Anf. 39 PETER PERSSON (S)	30
Anf. 40 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	31
Anf. 41 HILLEVI LARSSON (S).....	32
Anf. 42 PETER PERSSON (S)	33
Anf. 43 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	33
14 § Svar på interpellation 2011/12:397 om praktik genom Arbetsförmedlingen	34
Anf. 44 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	34
Anf. 45 SHADIYE HEYDARI (S).....	34
Anf. 46 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	35
Anf. 47 SHADIYE HEYDARI (S).....	36
Anf. 48 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	37
Anf. 49 SHADIYE HEYDARI (S).....	38
Anf. 50 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	39

15 § Svar på interpellation 2011/12:398 om sommarjobbssatsning för unga.....	39
Anf. 51 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	39
Anf. 52 HILLEVI LARSSON (S).....	40
Anf. 53 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	41
Anf. 54 HILLEVI LARSSON (S).....	41
Anf. 55 EVA-LENA JANSSON (S).....	42
Anf. 56 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	42
Anf. 57 HILLEVI LARSSON (S).....	43
Anf. 58 EVA-LENA JANSSON (S).....	43
16 § Svar på interpellation 2011/12:403 om arbetslösheten i Örebro län	44
Anf. 59 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	44
Anf. 60 EVA-LENA JANSSON (S).....	45
Anf. 61 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	46
Anf. 62 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	47
Anf. 63 EVA-LENA JANSSON (S).....	48
Anf. 64 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	48
Anf. 65 EVA-LENA JANSSON (S).....	49
Anf. 66 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	49
17 § Svar på interpellation 2011/12:427 om illojal konkurrens inom åkerinäringen	50
Anf. 67 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	50
Anf. 68 PETER PERSSON (S).....	51
Anf. 69 HILLEVI LARSSON (S).....	51
Anf. 70 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	52
Anf. 71 PETER PERSSON (S).....	53
Anf. 72 HILLEVI LARSSON (S).....	54
Anf. 73 MONICA GREEN (S).....	55
Anf. 74 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	56
Anf. 75 PETER PERSSON (S).....	57
Anf. 76 MONICA GREEN (S).....	57
Anf. 77 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	58
18 § Bordläggning.....	58
19 § Anmälan om fråga för skriftligt svar.....	59
20 § Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	59
21 § Kammaren åtskildes kl. 14.46.	59

